

Johan fångade jättegädda

NYANNAPPET. Johan Roselius fångade sitt livs längsta gädda, en bjässe på 108 centimeter och 7,45 kilo, i augusti. Med den vann han också Nyannappets augustitävling.

Juniorvinnare blev **Markus Eriksson** med en 75 centimeter lång gädda som han fångade i Lumparland Långnäs.

SIDAN 13

MILJÖSTÖDSMILJONERNA SOM FÖRSVANN

Striden går het om extra miljoner till jordbrukarna

Landskapsregeringen flyttade miljöstödspengar till konventionell odling

NYHETER. En politisk strid har seglat upp kring ett beslut som i all tysthet fattades av landskapsregeringen veckan efter midsommar.

I och med beslutet flyttades 3,7 miljoner euro oanvända miljöstödpengar över till arealstöd för konventionell odling – mitt i en tid som kännetecknas av stora sparkrav bland annat inom ÅHS som ska minska utgifterna

med 3 miljoner euro nästa år.

Frågan är: Förstod ledamöterna, och i synnerhet miljöminister **Katrin Sjögren** (Lib), vad beslutet verkligen innebar?

– Jag har fått signaler om att beslutet kan ha blivit fel. I så fall ska det rättas till, säger miljöministern till Nya Åland.

Men landskapsagronom **Sölve Högman** häv-

dar att det var helt klart vad frågan gällde.

Lagtingsledamot **Camilla Gunell** (S), styrelsemedlem i ÅHS, är starkt kritisk.

– Är det faktiskt okej för centern och liberalerna att stöda det konventionella jordbruket med flera miljoner samtidigt som åldringar, ofrivilligt barnlösa och skärgårdsbor offras när ÅHS måste spara?

SIDORNA 4-5

Satsar. Johannes Snellman, vd på ÅCA, ser fram emot den biogasanläggning som nu byggs som bäst. Foto: STEFAN ÖHBERG

Snart produceras biogas vid ÅCA

NYHETER. Biogasanläggningen som ska ligga nordost om Ålands centralandelslag byggs som allra bäst i Jomala. I vår ska den vara i full gång vilket betyder att dyra och miljölösande exporterna av restprodukter snart är ett minne blott.

Dessutom får Jomala kommun ta del av gasöverskottet till sin kommande fjärrvärmeanläggning som ska värma de flesta kommunala byggnader i Prästgården by. SIDAN 3

Ytternäsköksor i Strandnäskök. Nyan följde Lisbeth Eriksson, ekonomiföreståndare i Ytternäs skola, och hennes personal under en arbetsdag som ser lite annorlunda ut eftersom deras vanliga kök och matsal byggs om. I bakgrunden Ytternäs kock Maria Hägg. Foto: JONAS EDSVIK

Planer på nytt behandlingshem på Enklinge

NYHETER. – Hoppas att det inte blir samma ramaskri som i Eckerö utan att folk förstår att det här är viktigt. Det kan ju också skapa fler arbetsplatser.

Det säger **Ellinore Kullenberg** angående planerna på att öppna ett behandlingshem för missbrukare i Neurocitys gamla lokaler på Enklinge. Kullenberg är vd för Ålands motivations- och behandlingscenter ab som i våras öppnade ett privat behandlingshem för ungdomar i Villa Kuckeliku i Eckerö Storby.

Till skillnad från Eckerökollektivet skulle Enklingekollektivet ta emot missbrukare över 18 år. SIDAN 12

Full fart i fullsatt skolkök

NYHETER. I höst lagas det varje morgon mat för drygt 770 personer i Strandnäs skolas kök. Ytternäs skola renoveras, och därför samsas nu ett tiotal köksor om utrymmena i Strandnäs.

– Det fungerar jättebra, Strandnäs personal

är så samarbetsvilliga, de är så vana med att ha annat folk här, säger **Lisbeth Eriksson**, ekonomiföreståndare i Ytternäs skola.

Maj-Gun Sjöberg, ekonomiföreståndare i Strandnäs håller med om att samarbetet går bra.

– Det är bara berikande att ha andra människor här. Och vårt kök har stor kokkapacitet. Vi har 500 liters grytkapacitet, två stekbord och en ugn. Bara det finns tillräckligt med personal så går det bra, säger hon.

SIDORNA 10-11

EU-dom stärker statligt spelmonopol

NYHETER. EG-domstolen har prövat Portugals spelmonopol och kommit med sin dom: länder med statligt spelmonopol kan stoppa internetbaserade spelbolag för att bekämpa kriminalitet.

Pafs vd **Anders Ingves** har tagit del av domen och säger att man kommer att utvärdera vad den kan få för konsekvenser för Pafs del.

SIDAN 12

7 familjen

Att försöka se ljuset i tillvaron. Det har varit en utmaning för jubilarer **Beatrice Johansson**.

9 kultur

Carl Gustaf Wentzel och **Mikael Strömberg** bjuder på flerspråkig teater om 1809.

14 sport

”Jag tror att jag fortfarande har möjligheter att utvecklas i Mariehamn.”

WILHELM INGVES HAR FÖRLÅNGT MED IFK TILL NOVEMBER 2010.

Åland 24 ikväll

Daniel Norrmén och **Pekka Lyysi** pratar om IFK Mariehamns match mot Tampere United på lördag.

Ett evenemang med och om fordon

PÄRLOR PÅ HJUL

12 - 13 september i Eckeröhallen
www.massforum.net

Annika Orre
Epost: annika.orre@nyan.ax
Telefon: 528 450

”Vi är bara 27.000 invånare men vi försöker rikta strålkastaren på det här.”
MILJÖMINISTER KATRIN SJÖGREN.

Eckeröfullmäktige protesterar mot kärnavfallslager i Forsmark

Slutförvaring på land hellre än högrisklager under havet

Risken för radioaktiv läckage och kontamination av vattenområdena kan inte negligeras eller uteslutas om slutförvaring av högriskavfall blir verklig i Forsmark.

Därför bör förslaget avslås, skriver Eckerö fullmäktige i ett brev till olika myndigheter.

Kommunfullmäktige tog upp frågan om slutförvar som extra ärende på sitt möte i juni med anledning av att Svensk kärnbränslehantering av strax före beslutat föreslå att utbränt högriskavfall ska slutförvaras i ett hålrum i berget på 500 meters djup under havet invid kärnkraftverket i Forsmark, fägelvägen cirka 60 km från Eckerö. Slutförvaret måste hålla tät i minst 100.000 år eftersom det tar så lång tid innan strålningen avklarad.

Enhälligt beslut

Fullmäktige fattade ett enhälligt beslut om att framhålla värdet av att miljökonsekvensbedömningen sker öppet och gav kommundirektör **Jörgen Lundqvist** och fullmäktiges ordförande **Marie Löfström** uppdrag att i en skrivelse till berörda myndigheter peka på riskerna för Åland med den föreslagna slutförvaringsplatsen vid Forsmark i Östhammars kommun.

Skrivelsen har också skickats till landskapsregeringen och miljöministeriet i riket.

I skrivelsen påtalat Eckeröfullmäktige att platsen för slutförvaret ligger nära den åländska territorialvattengränsen och att det handlar om kärntekniskt högriskavfall från använt kärnbränsle och radioaktivt driftavfall från alla kärnkraftsreaktorer i Sverige. Totalt beräknas den deponerade mängden uppgå till 12.000 ton radioaktivt material.

Fullmäktige betonar att Eckerö som turistkommun är beroende av en ren miljö och

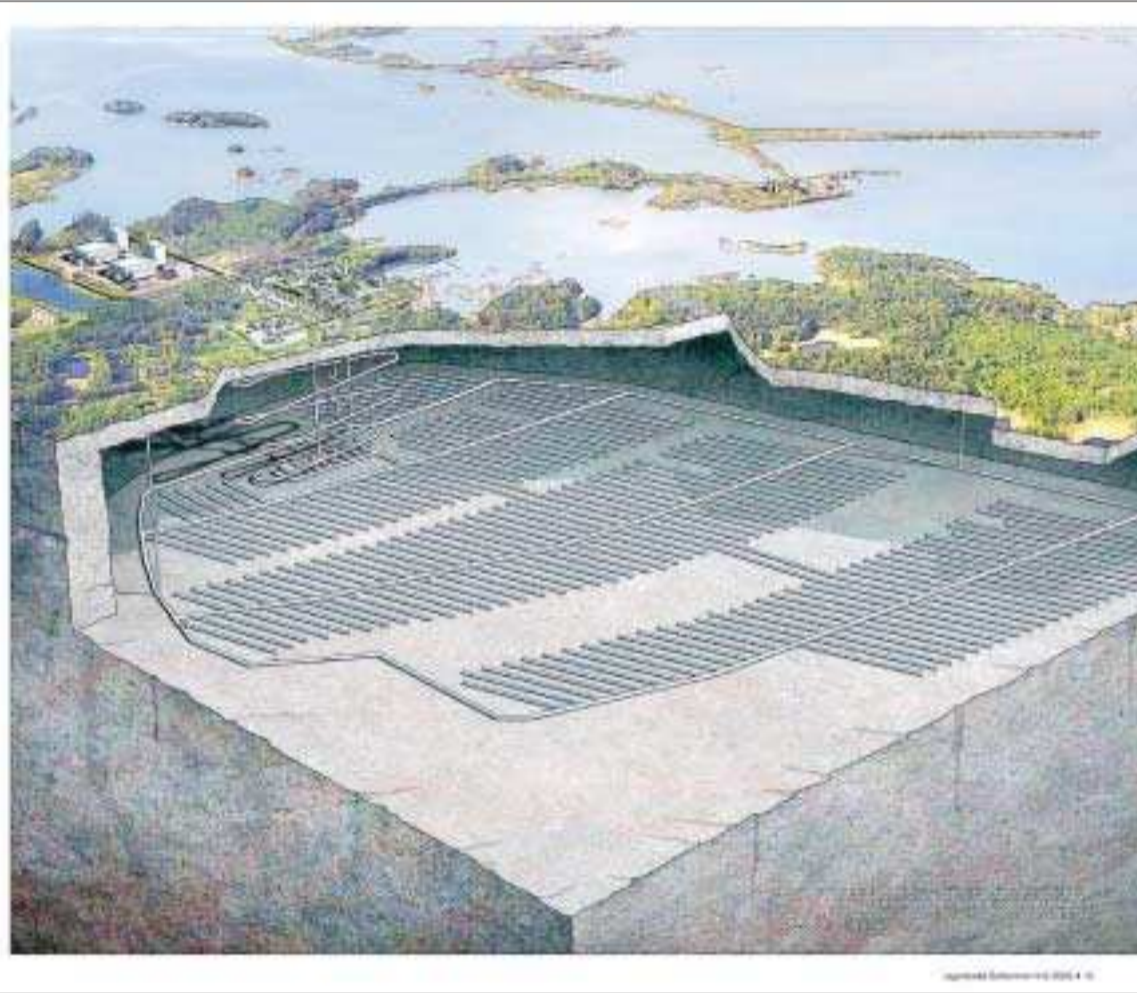
Fem mil tunnlar under jord

Kärnavfallslageret är ett underjordiskt bygge när det gäller kärnkraften. Det är underjordiskt också som byggplats i ett berg i Forsmark. Svaret är högriskavfall i ett byggsätt – förhoppningsvis 2015.

Den senaste rapporten som har publicerats om kärnavfallslageret i Forsmark, är inte något som utgår från en utvärdering av kärnavfallslageret. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet.

Den senaste rapporten som har publicerats om kärnavfallslageret i Forsmark, är inte något som utgår från en utvärdering av kärnavfallslageret. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet.

Den senaste rapporten som har publicerats om kärnavfallslageret i Forsmark, är inte något som utgår från en utvärdering av kärnavfallslageret. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet. Den är en studie som har gjorts av SKB och som har gjorts i samråd med Miljöministeriet.

6.000 kopparkapslar. Så här kan det se ut invid kärnkraftverket i Forsmark år 2070: Ett underjordiskt system med minst 50 km tunnlar där 12.000 ton utbränt kärnbränsle kapslats in i koppar på en yta av cirka 4 kvadratkilometer 470-500 meter ner i berget. 2,3 miljarder kubikmeter berg tas ut. Det räcker till för att fylla Globen tre gånger om enligt SKB:s informationstidning Lagerbladet.

påminner om att den låga vattenomfattningen i Östersjön redan har medfört en ackumulering av radioaktivitet.

Alla försiktighetsmått borde alltså leda till slutsatsen att slutförvaring på land är att föredra framom ytterligare riskexponering i sårbara marina miljöer, skriver fullmäktige och vill att förslaget om slutförvar under havet avslås.

Åland i nättidning

Nya Åland har tidigare berättat att också landskapsregeringen

motsätter sig de slutförvar för högriskavfall som planeras både i Forsmark och i Olkiluoto nära Bjuorneborg. I septembernumret av den ansedda internationella nättidningen Nuclear Fuel ingår en artikel med rubriken (fritt översatt från engelska) "Finländskt örike önskar att slutförvar flyttas upp på land".

I artikeln berättas att Ålands landskapsregering bjöds till Östhammars kommun den 2 september för att delta i slutförvaringsgruppen arbete. Miljöminister **Katrin Sjögren** citeras

om det åländska motståndet och säger också att landskapsregeringen oroar sig för olyckor när det högriska avfallet skeppas över Östersjön.

"Vi är bara 27.000 invånare men vi försöker rikta strålkastaren på det här", säger hon i artikeln.

Lugn utrikesminister

I artikeln citeras Finlands utrikesminister **Alexander Stubb** som på en presskonferens i Stockholm samma dag tonade ner risken för läckage från det finländska slutförvaret med orden

"Jag hoppas att något sådant inte händer". Stubb sa sig vara mera orolig för utsläpp från det ryska kärnkraftverket i Leninograd.

Stubb var i Stockholm för att ta emot ett pris av Världsnaturfonden i Sverige, vars generalsekreterare **Lasse Gustavsson** i samma artikel sa att problemet med slutförvaringen inte är löst. "Det finns ingen säker lösning", sa han enligt artikelförfattaren i Nuclear Fuel **Ariane Sains**.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Preliminär MKB för slutförvaret

Den 12 oktober publiceras den preliminära miljökonsekvensbedömningen för slutförvaret i Forsmark, enligt uppgift från Östhammars kommun.

Nätverket för ett atomkraftsfritt Åland efterlyser hjälp med att läsa MKB:n, kommentera den och utforma ett remissvar från nätverkets sida. Troligt sista datum för remissvar är 12 december.

Den 24 oktober, alltså bara knappt två veckor efter den preliminära MKB:n, ordnar Svensk kärnbränslehantering av samrådsmöte där man svarar på allmänhetens frågor. Enligt nätverket har landskapsregeringen lovat skicka ett brev med önskemål om förlängd tid. Troligen begär också Östhammars kommun förlängning.

Medlemmar i nätverket ska åka till samrådsmötet och hoppas att också andra från Åland deltar.

Läger mot uranborrning

Det franska företaget Areva, som bygger Finlands sjätte kärnkraftverk i Olkiluoto, ligger i statgruperna för att börja borra efter uran i Ranua i det inre av Finland.

Miljöaktivister har slagit läger för att veta vad som händer och för att rapportera om borringen.

Hittills har lägerdeltagarna tagit pengar ur egen ficka, men meddelar via åländska kärnkraftsmotståndaren **Anna-Linnea Rundberg** att fler aktivister behövs och att man är i desperat behov av en bil för att lättare kunna ta sig fram.

–Det är mycket viktigt att folk finns på plats för att bevittna det som händer i Ranua. Det har varit alldeles för tyst om uranbrytningen i den finska pressen, säger hon.

TAKAVATTNING

Plannja www.plannja.se

Under benämning takavattning har Plannja samlat allt du behöver i form av hängrännor, stuprör, rännkrokar och innovativa tillbehör. Det ger en trygg lösning som minimerar risken för vatten- och fuktangrepp på fasader, sockel och grund.

Takrännor och tillbehör som lagervara

Pris ..... från **4,90**/meter
Vit, svart, silver och aluzink som lagervara

Plannja Smart

NYHET hos oss!

Plannja Smart förenklar hanteringen och monteringen. Levereras i färdiga modullängder om 2 eller 3 steg.

TAKPLÅT SMART som lagervara

Två olika längder:
1135 mm **14,90**/st
785 mm **10,30**/st

Stål, tjocklek: 0,5 mm
Beläggning: Hard Coat 25
Vikt/m²: 4,7 kg
Material: varmförzinkad målad stålplåt,
Täckande bredd: 1120 mm,
maximal höjd: 36 mm

BYGGVARUHUSET

BYGG • TRÄ • JÄRN • HEMINREDNING
KÖK • BADRUM • FÄRGER • VERKTYG

TFN 28 011, BUTIKEN 28 170, FÄRGER 28 215,
BYGGLAGRET 28 174 ÖPPET: VARD. 7-18,
TORS. 7-20, Bygglaget 7-18, LÖRD. 9-15

www.byggvaruhuset.ax

Grunden lagd för biogasen

Bröt sig in. De två anhöllna tjuvarna stal bland annat från Kastelholms gästhamn. Arkivfoto: ANNIKA ORRE

Två anhållna för inbrott och stölder

Polisen har anhållit två personer som erkänner att de ligger bakom flera brott i Sund och Saltvik.

Ålands polismyndighet meddelar att de både gripit och anhållit två personer för de stöldbrott som ägt rum i Saltviks och Sunds kommuner.

I slutet på augusti bröt sig personerna in i kiosken i Kastelholms gästhamn, stal flera båtar i Karvikens båthamn samt försökte stjåla vid museibyran i Ribacka.

Stöldgodset har bland annat bestått av öl, bensin, läsk och fiskeutrustning. Detta har påträffats vid polisens husrannsakingar.

De misstänkta är fast bosatta på Åland och finska medborgare. De har erkänt gärningarna i polisens förhör.

Stöldbrotten är nu alltså upplösta och skickas till åtalsprövning hos landskapsåklagaren.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax

Polisen söker vittnen till båtstöld

■ Mellan den 24 augusti och 4 september stals en båt och en släpvagn från Nabbens båthamn. Polisen efterlyser nu tips och vittnesmål från allmänheten.

Båten är av märket Buster RS. Den är utrustad med en 40 hk Marinernurra och har en orange rand längs sidan. Registreringsnumret är ÅL 3183.

Släpvagnen är av märket Muuli. Registreringsnumret är ÅS 3290

Har du sett eller hört något? Kontakta överkonstapel **Jan-Erik Eriksson** på telefon 527108 eller via polisens växel 527100. (ak)

Indraget kort efter fortkörning i Näfsby

■ Alldeles för fort gick det på en 70-väg i Hammarland Näfsby i måndags när en bilist körde i 100 kilometer i timmen. Resultatet blev tio dagars körförbud och en misstanke om äventyrande av trafiksäkerheten.

För fort gick det också på Torggatan i Mariehamn samma dag där två personer åkte fast för fortkörning. Den ena höll 48 och den andra 43 kilometer i timmen på 30-sträckan. (mt)

■ **Polisen utreder** två fall av straffbart bruk av narkotika. Händelserna inträffade under helgen ombord på ett krysningsfartyg.

Grundfundamenten till biogasanläggningen växer fram vid ÅCA i Jomala. I vår ska allt vara i full användning och gasresterna ska förse stora delar av kommunens byggnader med värme.

– Det är en miljövinna, vi kommer bort från oljeberoendet, säger kommundirektör **Carolina Sandell**.

Nordost om Ålands centralandelslag, ÅCA, och Ålandsbagarn i Jomala byggs som bäst en biogasanläggning. Dit ska restprodukter som vassle, processavloppsvatten och kärnmjolk föras för omvandling till biogas.

Det som blir kvar av mjölken vid ostproduktion är det som kallas vassle och som främst består av vatten.

– Vassle fungerar som djurfoder, särskilt för svin. Men djurhållningen på Åland har minskat, så på senare tid har större delen av vårt vassle exporterats vilket är både dyrt och miljöbelastande, säger ÅCA:s vd **Johannes Snellman**.

Vidare producerar bolaget varje år 26.000 ton avloppsvatten samt förbrukar 250 ton brännolja.

– Vi har funderat på olika lösningar och så småningom kom tankarna till en biogasanläggning. Vi trodde att det skulle vara för dyrt, men när vi inte hittade bättre alternativ valde vi att undersöka det närmare.

År 2005 blev planerna konkretiserade och ÅCA sökte stöd för en förprojektering som blev klar året efter. I juni i år var det äntligen byggstart efter att investeringsstöd söktes och beviljats liksom miljötillstånd och samarbetsavtal. Totalt beräknas anläggningen kosta 2.050.000 euro varav 597.600 euro är stöd från dels Ålands landskapsregering, dels Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Testkörs i december

Huvudentreprenör för anläggningen är åländska Goodtech environment ab.

– Det har funnits diskussioner om att bygga en biogasanläggning även för andra restprodukter och råmaterial, men den här är byggd för vassle eftersom det är vad ÅCA har behov av, säger Goodtechs vd **Mikael Aaltonen**.

Han förklarar att biogas i huvudsak består av metan och koldioxid.

– En kubikmeter vassle ger cirka 30 kubikmeter biogas eller 210 kilowatt-timmar per ton med vassle, säger han.

Alef Jansson vid samma bolag förklarar hur biogasanläggningen fungerar i praktiken.

– Vassle och mejeriavlopp förs in i processanläggningen och kommer ut som biogas, biogödsel samt behandlat avlopp.

Biogasproduktionen är 1.300 kubikmeter per dygn vilket motsvarar 9.100 kilowatt-timmar per dygn. Det ersätter 900 liter brännolja per dygn. Biogödselproduktionen – som återför växtnäring till jordbruket – per dygn är fyra kubik, ÅCA har möjlighet att lagra tio dagars produktion.

Hur ser tidtabellen för anläggningen ut?

– Vi siktar på installation i slutet av det här året med testkörningar i december. En inkörningsperiod med gasprodukter görs i början av nästa år och därefter

Grundlagd. Här står från vänster Alef Jansson, Carolina Sandell, Mikael Aaltonen, Michael Lindbäck och Johannes Snellman på grunden till en av reaktorerna nordost om ÅCA. Foto: STEFAN ÖHBERG

blir det fulla produktion, säger Alef Jansson.

”Bara järnskrot”

Det överskott av gas som förväntas i anläggningen levereras via en gasvärmepanna till Jomala kommuns planerade fjärrvärmennät.

– Jomala köper ingen gas från den här anläggningen. De köper energi, producerad värme, säger Alef Jansson.

Jomala har samarbetet med ÅCA sedan initialskedet och bygger en panncentral i anslutning till biogasanläggningen. Den beräknas stå klar i slutet av november.

– I december 2005 gav fullmäktige i uppdrag att utveckla fjärrvärmennätet genom Prestgården by där det finns stora kommunala byggnader som kräver mycket energi. November 2007 godkändes planerna för projektet och 2009 upphandlades entreprenaderna för kulvertsystem och fastbränsleanläggning, säger **Michael Lindbäck**, teknisk chef i kommunen samt ordförande för det nybildade Jomala energi ab.

Kommunen har vid driftstopp eller extremt kalla dagar en uppbackning av mejeriets oljepannor, som bevaras i produktionen av ånga.

– Våra egna pannor är från 1960-70-talet och kan nu kasseras, de är bara järnskrot. Så de här projektet kommer i rätt tid, säger Lindbäck.

– Det är en miljövinna, vi kommer bort från oljeberoendet, säger vikarierande kommundirektör **Carolina Sandell**.

– Det är en miljövinna, vi kommer bort från oljeberoendet, säger vikarierande kommundirektör **Carolina Sandell**.

Snart återbetalad

Jomalas bygger en fastbränsleanläggning som eldas med flis och består av två pannor med en effekt på 1.500 kilowatt respektive 1.000 kilowatt.

– Fjärrvärmennätet är ett projekt på 1,7 miljoner euro brutto där pannanläggningen och kulvertanläggningen har lika stora andelar. Vi har fått landskapsstöd, 30 procent på kulverten, fem på pannanläggningen., säger Michael Lindbäck.

Skiss. Så här ska biogasanläggningen se ut. Till vänster en gasglob som är 13 meter i diameter, i mitten ses anaerob- och aerobreaktorerna med en diameter på 10 kvadratmeter. Framför dem står bland annat lagerbyggnaden för biogödsel. Längst till höger ses kommunens fastbränsleanläggning som rymmer två flispannor. Norr är uppåt på bilden. Grafik: GOODTECH

Biogasanläggningen ska göra ÅCA, och delvis Jomala, mer självförsörjande och ge ett minskat behov av importerat fossilt bränsle. Hur det blir med personalfrågan är oklart.

– Det behövs kanske mer folk i början än senare, kanske samordnar vi det med kommunen. Vi vill inte ha något resursslöseri i onödan, säger Johannes Snellman.

Enligt en lönsamhetskalkyl, där inga räntor eller stigande energipriser är inräknade, ska det ta sex år innan satsningen på biogasanläggningen betalat av sig.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 442

Minskad export. ÅCA:s vd Johannes Snellman framför en av tankbilarna som kör vassle utanför Åland. En onödig kostnad och miljöbelastning som snart kan tas bort. Foto: STEFAN ÖHBERG

Fakta/Anläggningen i siffror

- Substrat (råmaterial) till biogasanläggningen per år är 26.000 ton processavloppsvatten, 10.000 ton vassle och 300 ton kärnmjolk/gräsmjolk.
- Förväntade resultat är energi motsvarande 228 ton eldningsolja, minskad transport med

- tung lastbil på 70.000 kilometer per år samt cirka 1.500 ton biogödsel till jordbruket per år.
- En kubik orenad biogas motsvarar 0,7 liter brännolja. En kubik ren biogas ger 3-4 kilowatt-timmar el eller 6-7 kilowatt-timmar värme. En kubik ren biogas ger 1,1 liter bensin.

MILJÖSTÖDSMILJONERNA SOM FÖRSVANN

Odlarna för ointresserade - därför flyttades pengarna

Men hur gick det till när landskapsregeringen fattade beslutet?

De åländska jordbrukarna har varit så ointresserade av att söka stöd för vissa miljöåtgärder att 3,7 miljoner euro blivit oanvända.

Därför har landskapsregeringen beslutat att flytta över pengarna till det konventionella jordbruket i stället eftersom arealstödet annars inte skulle ha räckt till.

Nu har beslutet, som fattades med alla landskapsregeringsledamöter närvarande den 25 juni, väckt uppmärksamhet hos oppositionen i lagtinget. Under debatten i måndags berördes ärendet flyktigt.

Nya Åland har tittat närmare på beslutet och pratat med tjänstemän och politiker

En sak ska erkännas: Det är inte lätt att tränga igenom beslutet – som egentligen är ett förslag till ändring av landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2007-2013, 20 sidor i utskrivet format – och begripa innebörden när det talas om ”överföring av medel inom axel 2” och ”överföring från åtgärd 214 till åtgärd 212”.

Flyttade miljoner

I klartext betyder beslutet följande:

Landskapsregeringen har, på föredragning av näringsminister Jan-Erik Mattsson (C) och med tf landskapsagronom Sölve Högman som protokollförare, fattat beslutet att flytta 3,7 miljoner euro från budgetposten stöd till miljövänligt jordbruk till budgetposten kompensationsbidrag, i praktiken LFA-stöd, det vill säga det arealstöd på 200 euro per odlad hektar som huvudparten av jordbrukarna får.

För arealstödet ställs inga specifika miljökrav. För naturbeten betalas 100 euro per hektar.

Snårigt beslut

På sidan 10 förklaras att jordbrukarnas intresse för olika miljöåtgärder har varit betydligt mindre än vad landskapsregeringen räknade med i början av perioden och att landskapsregeringen ställt målet för miljöåtgärderna orimligt högt.

Att pengarna gjordes om till arealstöd motiveras med att det ursprungliga målet för miljöstöd – 15,9 miljoner euro under hela perioden – är för lågt. Om det utlovade arealstödet ska kunna betalas ut fram till 2013 måste budgeten höjas till 21,7 miljoner euro, heter det i beslutet.

Skilnaden betecknas som ett räknefel vid budgeteringen – ett fel som enligt landskapsregeringen också kommissionen borde ha upptäckt.

Insåg inte innebörden?

Nu har det blivit tydligt att alla

Nya miljoner. Genom ett beslut i landskapsregeringen i juni har LFA-bidraget - som betalas till så gott som alla jordbrukare på Åland - fått ytterligare 3,7 miljoner euro. Pengarna har flyttats från miljöstödsbudgeten eftersom odlarna har visat för dåligt intresse för de åtgärder som krävs för stödet. Bilden togs i ett annat sammanhang. Foto: ERKKI SANTAMALA

Överkörd? Miljöminister Katrin Sjögren (Lib) håller som bäst på och benar ut innebörden i det beslut som hon var med om att fatta i landskapsregeringen i juni. -Om de signaler jag fått nu är relevanta så handlar det om något jag aldrig skulle gå med på, säger hon. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

landskapsregeringsledamöter – till exempel miljöminister Katrin Sjögren (Lib) – inte till fullo har insett vidden av beslutet.

– Min uppfattning var att vi fattade beslut om en miljöåtgärd och att Åland fått extra pengar från EU för att satsa på klimatåtgärder inom jordbruket. Därför gjorde vi någon form av ommodulering.

”Om det är något som landskapsregeringen har gjort fel så ska vi förstås ändra i beslutet”, säger hon.

– Jag håller på och benar ut det här just nu och tar reda på vad det egentligen är vi har beslutat. Om det som det signaleras om i lagtinget är relevant och att en del av miljöstödet genom beslutet gjorts om till kompensationsbidrag så är det helt fel ur miljösynpunkt. Då är det ju fråga om ett extra produktionsstöd till jordbruket, och det är i så fall något som jag aldrig skulle ha gått med på.

Hon betonar att hon vill att Åland ska ha kvar jordbruket. Men:

– För att det ska vara legitimt måste jordbrukarna minska näringsläckaget och väldigt noga fundera på att minska beroendet av fossila bränslen.

Informerade näringsminister Jan-Erik Mattsson (C) er andra tillräckligt ingående innan ni fattade beslutet?

Hon suckar.

– Jag funderar på det.

Näringsminister Jan-Erik Mattsson (C): Frågestund på fredag – då lär stödet tas upp

Näringsminister Jan-Erik Mattsson (C) är beredd på att svara på frågor om flytten av de 3,7 miljöstödsmiljonerna under frågestunden i lagtinget på fredag.

– Därför har vi gjort en sammanfattande PM.

Han påpekar att både programändringen och förflyttningen av medlen ska godkännas av EU-kommissionen.

– Det är ännu inte gjort.

Näringsministern framhåller att det inte handlar om nya nationella pengar, i motsats till läget i riket där 20 extra miljoner har beviljats i LFA-stöd.

– På landskapsregeringens möte i juni presenterades

väldigt mycket siffror och jag kunde inte så här länge efteråt komma ihåg alla detaljer när lagtinget tog upp överföringen av pengarna i måndags.

Fanns det några oklarheter inför beslutet?

– Allt var klart för min del.

Hade du förankrat förslaget i Centerns lagtingsgrupp?

– Jag vill påstå att jag hade tagit upp det på generell nivå men inte på detaljnivå att ommoduleringen skulle ske. Storleken på överföringen var anhängigjord, och möjligheten att kunna använda de pengar som fanns utan att tillföra nya medel.

Var det i något skede diskussion om att spara in miljöstödspengarna?

– Om man hade velat dra ner stödet till hälften så hade man sparat. Men vid den tidpunkten när beslutet fattades var det ingen som framförde det som något alternativ.

Lamt intresse

Borde man inte styra jordbrukarna i en mera miljövänlig riktning med stöden i stället för att konstatera att de inte är intresserade?

– Den frågan ska utvärderas under den här programperioden. Intresset för att gå in för miljöåtgärder var inte så stort som vi trodde.

Landskapsagronom Sölve Högman: Ingen har försökt att dölja syftet

–LFA-bidraget är det en-
skilt viktigaste jordbruks-
stödet. Om vi inte kan be-
tala ut det som vi lovat blir
det stora konsekvenser
för jordbrukarna, säger tf
landskapsagronom Sölve
Högman.

Han hävdar att missförstånden
är många kring landskapsreger-
ingens beslut att flytta 3,7 mil-
joner euro i miljöstödpengar
till det allmänna arealstödet,
LFA-bidraget som också kallas
kompensationsbidrag eftersom
det betalas ut i områden med
svårare odlingsförhållanden.

–Över 90 procent av den od-
lade arealen på Åland är berät-
tigad till LFA-stöd.

Nya EU-pengar

Men eftersom de budgeterade
LFA-pengarna inte skulle ha
räckt till under de fyra åter-
stående åren av den pågående
programperioden behövdes
omfördelningen. I så fall hade
stödet enligt Högman halverats
framöver.

–Därför har vi gjort ett vitali-
seringspaket och fått in nästan
600.000 euro i nya EU-pengar
som ska föras in i programmet.
Kommissionen vill att pengarna
ska läggas på de åtgärder som
redan finns i programmet och vi
har valt att lägga de nya peng-
arna i huvudsak på ekologisk
produktion och naturbeten.

”Ogillar byråkrati”

Samtidigt har intresset varit
svagt för vissa åtgärder inom
miljöstödsprogrammet – odling
av fångerrödor som minskar nä-
ringsläckaget, minskad gödsling
och minskad användning av gif-
ter mot skadeinsekter, till exem-
pel – berättar han.

–Lantbrukarna tycker inte
om byråkrati och vill ha så få åtgärder
som möjligt. Därför har
de här åtgärderna varit ointres-
santa. Det här får vi ta till oss..

Urvattnat miljöstödet?

Varför har man inte i stäl-
let krävt att jordbrukarna

ska vidta åtgärder för att
de ska få stödpengarna?
Urvattnas inte hela tanken
med miljöstödet på det här
sättet?

–Det tycker jag inte. Det blir
ingen skillnad för miljön. Det
handlar om att använda peng-
arna så effektivt som möjligt.
Som vi ser det blir inte pengarna
använda annars.

**Men de 3,7 miljonerna
består ju till 70 procent
av åländska skattepengar
– pengar som det nu är
skriande brist på. De
kunde ju ha använts till
exempel av ÅHS?**

–Den frågan får du ställa till poli-
tikerna. Vi försöker förverkliga
programmet där det står att
lantbrukarna ska ha 200 euro
per areal odlad mark. Det får
man också i övriga Finland.

”Vanligt jordbruksstöd”

Det var inget alternativ att gå
till lagtinget och begära 3,7 mil-
joner euro i en tilläggsbudget,
konstaterar han.

–Vi får inga extra pengar till
jordbruket längre.

**Stöder inte det här utred-
ning som gjorts i riket och
som visar att miljöstödet
egentligen är ett förtäckt
ordinärt jordbruksstöd?**

–Det här är i så fall mera ge-
nomskinligt. Pengarna har flyt-
tats över för att bli ett vanligt
jordbruksstöd.

Ställde frågor

Han förstår inte miljöminis-
ter **Katrin Sjögrens** invänd-
ningar.

–Allt material fanns på
landskapsregeringens möte
där också jag var med. Vi re-
dogjorde noga för vad det
handlade om. Ingen har försökt
dölja det. Ledamöterna
stälde många frågor, också
miljöministern.

I går sammanställde Sölve
Hörman en promemoria som
lämnades över till näringsmi-
nister **Jan-Erik Mattsson** (C).

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Camilla Gunell (S): Orimligt beslut när ÅHS tvingas spara

**Camilla Gunell, opposi-
tionspolitiker i lagtinget,
är bestört över beskedet
att miljöstödmiljoner
efter beslut i landskaps-
regeringen betalas ut
som vanligt jordbruks-
stöd – dessutom i en tid
när ÅHS tvingas till hårda
sparåtgärder.**

–Jag blev väldigt bestört när
frågan togs upp i lagtinget i
måndags. Miljöstödpengarna
är till 70 procent våra skatte-
pengar, och om det stämmer
som det sades i lagtinget så är
jag verkligen förvånad över
prioriteringarna. Det verkar
alltid finnas pengar till jord-

bruksstöd även när det inte är
kopplat till miljöåtgärder.

Är det det här som landskaps-
regeringen menar med hållbar
utveckling, undrar hon.

–I så fall är miljön den stora
förloraren.

Och ÅHS, tillägger hon som
också är medlem i ÅHS-styrel-
sen.

–När ÅHS nu måste spara 3
miljoner euro nästa år är det
de äldre, de ofrivilligt barn-
lösa och skärgårdsborna som
ska offras. Det är orimligt om
sådana här åtgärder samtidigt
vidtas inom jordbrukspoliti-
ken, säger hon.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Anno 2004. För fem år sedan erbjöd staden städsservice åt pensionärer genom närvårdarna Fabienne Fricker och Mikael Wärmhjem. I dag är servicen slopad, och inte heller finns det pengar nästa år för de servicesedlar för köp av städtjänster som varit på förslaget. Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

Socialnämnden i Mariehamn drar åt svängremmen

Servicesedlar inte med i socialbudgeten 2010

**Inga servicesedlar för
städtjänster åt äldre, inga
nya närvårdartjänster till
Trobergshemmet och inga
nya tjänster till gruppfamil-
jedaghem inom barnom-
sorgen.**

**Stadens sociala budget
för nästa år är snäv, men
blir ändå högre än årets.**

Efter manglingen i social-
nämnden slutar budgetförslaget
på sammanlagt 27,5 miljon-
er euro för nästa år, drygt 1,5
miljoner euro mera än budge-
ten för 2009.

Inte heller kunde den givna
budgetramen hållas – budget-
förslaget för 2010 överskrider
ramen med nästan en halv
miljon euro.

Det ursprungliga förslaget
inför nästa år låg något lägre
än den slutliga versionen som
nu går vidare till stadsstyrel-
sen.

Ny lag för äldre

I korthet är läget följande
inom de olika sektorerna:

■ **Social service:** Kostnader-
na för utkomststöd beräknas
bli ungefär på samma nivå
som i år eftersom sysselsät-
ningsläget inte har försämrats
märkbart ännu i staden. En ny

lag om särskilt socialvårdsstöd
för pensionärer är under be-
handling och det är oklart hur
mycket den ökar utgifterna.

Kostnaderna för barnskydd
och missbrukarvård beräknas
bli ungefär lika stora som i
år. Avtalen med Fältarna och
Tällbacken ska förhandlas om
så att staden inte tar hela kost-
naden för den beredskap som
erbjuds hela landskapet.

Kostnaderna för specialom-
sorg ökar. Ålands omsorgs-
förbund avser att se över sina
kostnader.

Vintergatan i ny regi

■ **Barnomsorg:** En ny barnom-
sorgslag ska enligt planen träda
i kraft nästa år. Specialfritids-
hemmet Vintergatan föreslås
införlivas med omsorgsförbun-
dets verksamhet från och med
augusti nästa år, något som to-
talt sett gör specialfritidshems-
verksamheten billigare.

Efterfrågan på barnom-
sorgsplatser är fortsatt hög
och gruppfamiljedaghemmet
Mästerkatten, som öppnades
i år som en tillfällig lösning,
behövs också under nästa år.
Möjligen behövs ytterligare
ett nytt gruppfamiljedaghem,
skriver socialnämnden som
samtidigt har strukit två nya

tjänster med hänvisning till
att det finns personal som kan
flyttas om.

Förslaget om höjd maxtaxa
och slopade extra syskonrab-
atter inom barnomsorgen
röstades ner i nämnden på
förslag av **Harriet Lindeman**
(FS). Också hennes förslag att
införa ett 80-procentsalternativ
av heltid fick gehör liksom
hennes förslag att minska an-
slaget för två assistenter inom
barnomsorgen.

Trobergshemmet i fokus

■ **Äldreomsorg:** Två sjuk-
skötartjänster som inrättades
tillfälligt i år på Trobergshem-
met föreslås bli permanenta,
men äskandet om två nya
närvårdartjänster har strukits.
Däremot röstade nämnden
för att tre deltidsnärvårdart-
jänster på Trobergshemmet
ska bi heltid. För Trobergshem-
met och servicehemmen
beräknas avgifts- och hyresin-
takterna stiga.

För vård på Gullåsen föreslås
anslag för 14.000 vård-
dygn. Prognosen för i år är
cirka 15.000 vård dygn. Anslaget
för köp av tjänster höjdes
efter omröstning med 100.000
euro på förslag av **Pamela Sjö-
dahl** (Lib).

Nattpersonalen på Miran-
daboendet föreslås slopas från
och med nästa år. Under året
ska personalstyrkan införlivas
med hemtjänsten.

Avtal om RK-mat

Ett nytt avtal ingås från och
med nästa år med Rödakors-
gården om matservice för
pensionärer. FS-förslaget att
bjuda ut Odalgårdens matser-
vering till en privat entreprenör
– beräknad inbesparing
100.000 euro – från mars nästa
år röstades ner av nämndens
majoritet.

En ny lag om personlig as-
sistens för personer med hand-
ikapp är under behandling.
Lagen ökar kommunernas
kostnader när den träder i
kraft, oklart hur mycket. Till-
ämpningen av kriterier för
färdtjänst ska ses över.

Inga servicesedlar

I budgetförslaget finns inget
anslag för servicesedlar för
bland annat städning åt pen-
sionärer, inte heller är mo-
tionen om införande av max-
avgifter inom äldreomsorgen
beaktad.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Eriksson ska ge råd vid handelskammare

■ Ålands handelskammare
har anställt **Birgitta Eriksson**
som ny vikarierande företags-
rådgivare samt projektledare
av EU-projekt. Eriksson är
utbildad civilekonom och har
tidigare arbetat inom tjäns-
tesektorn samt som affärsut-
vecklare.

–Min profil idag kan be-
skrivas som bred generalist
baserad på att jag har erfaren-
het från projektledarroller, le-

darskap, coaching, ekonomi,
affärs- och organisationsut-
veckling, förändringsarbete
med mera, säger Eriksson i ett
pressutskick.

Hon börjar sin tjänst vid
ÅHK den 19 oktober och flyttar
då tillbaka till Åland efter 20 år
utanför landskapet. (mt)

Flyttar hem. Efter 20 år
utanför Åland är Birgitta Eriks-
son tillbaka. Foto: PRIVAT

Jomala föreslår höjd lekparkavgift

■ **JOMALA.** Lekparkavgif-
terna i Jomala kommun har
 varit oförändrade sedan 2007.
Nu föreslår dock kommunsty-
relsen en höjning. Tidigare har
den fasta avgiften varit sju euro
per månad samt 1,80 euro per
närvarodag. Från den 1 januari
kan avgiften höjas till åtta euro
per månad samt 1,90 euro per
närvarodag. Ärendet går nu till
fullmäktige. (mt)

Dags att se över vinterkläderna

t.d.landell@aland.net

Hösten är på gång med varmt och kyligt väder om vartannat och till dagis och skolor borde man ha kläder som passar i alla väder, alla dagar. Passa på att se över barnens höst- och vinterkläder redan nu.

Lyxigt nära, som vi har det, traskar vi iväg med fyraåringen till granntomten där hans dagis finns. Gräset är vått och det är friskt, kyligt och lite disigt då vi går. När vi kommer hem är det varmt, torrt och soligt eller spöregn och lite åska.

För första gången under alla år jag haft barn är jag förberedd på att vintern faktiskt kommer. Jag har gått igenom barnens vintergarderober och vet vad som behöver skaffas och vad som finns. Inte utan att känna mig mycket nöjd med mig själv.

Det hela började med att två av barnen skickades till skolan med för små gympaskor efter en sommar i "foppatofflor". (Jag tror att foppatofflor växer med fötterna eftersom gympaskorna och gummistövlarna passade bra även i juni). Detta fortsatte med en ordentlig utrensning och omplacering av kläder till de garderober där de

Rustad för vinter. Dags att se över barnens höst- och vinterkläder skiver Nya Ålands Hemmatipsare Tina. På vår arkivbild syns John Westerlund i vinterskrud från 2004. Arkivfoto: FREDRIK EKMAN

passade bäst.

För små kläder åkte ut ur storebrors skåp, upp på vinden för att vänta på att mellanbror växer i dem. Ner med en påse storlek 128 till mellanbror och ut med storlek 116 till minsta brors skåp. Alla har de ärvt kläder av varandra och det brukar gå bra ungefär till 9 års åldern då de plötsligt kommer på att de aldrig! får några nya kläder, utom skor. Han minsta är ännu bara nöjd med det mesta.

Se över klädförrådet

Som ett tips inför hösten och vintern, som åtminstone för mej bara plötsligt kommer, rekommenderar jag att se över höst- och vinterkläder redan nu. Jag plockade fram

alla overaller och tvingade ungarna att prova dem, faktiskt utan bråk.

Vi passade på att prova höst- och vinterskodon också och så konstaterade vi att man även behöver gympaskor med ljusa bottnar för inomhusgymnastiken, de börjar snart med den.

Med småbarn brukar jag rita av fötterna på ett papper och klippa ut foten. Med modellen med sig går det bra att köpa skor och stövlar och då slipper man en massa tjafs i butiken om dyra Disney- och Batmanskodon som ändå inte håller, plus att man sparar tid. Det går bra med äldre barn också förutsatt att man vet vad de vill ha. Viktigt är att man inte låter utnötta och sneda

skodon gå i arv. Snedtrampade skor och stövlar kan fördärva småsokens mjuka, ännu formbara fötter vilket kan vara svårt att reparera efteråt. Satsa pengarna på skorna och spara in på kläder så länge det går. Märkes- och stiltrenderna kommer tids nog.

50 procent svinn

Kolla igenom vantar, mössor, sockor och strumpor. Finns det par och tillräckligt många? Är de hela och behöver de märkas? Här på holmen brukar vantarna ta slut ganska fort eftersom alla barn på Åland behöver nya samma dag som snön kommer. Passa på att beställa via postorder nu eller köp på någondra sidan av havet där det är billigare. Då finns det hemma när de behövs. Räkna med 50 procent svinn under den kommande säsongen.

Långkalsonger och under-skjortor är också bra att ha. Strumpor är det någon som äter hos oss, åtminstone alltid den ena. Skaffa hem så att ni har tillräckligt stora. För små strumpor ger kalla fötter. Gäller även för overaller och utebyxor som är för små vilka ger kalla barn.

Man kan fynda hur fina vinterkläder som helst till bra pris på Emmaus nu innan alla andra kommer på det.

Byt eller ha loppis

Samla ihop lite vänner eller dagisföräldrar och byt kläder med varandra. Barnklädsloppis brukar vara populärt och kostar inte skjortan. Se över era egna vinterplagg också på samma gång så är ni alla "fit for fight" när snön, eller åtminstone kylan kommer, men ta inte livet av er för det. En garderob kan bli många garderober och det är dumt att städa allt på en gång, man blir bara irriterad och trött.

Tina

Kul kväll. Marina Sundström samt Elof och Annerose Sipinen var med när hörselöreningen spelade boules och grillade korv.

ÅLANDS HÖRSELFÖRENING

Boules med korvgrillning inledde höstsäsongen i Ålands hörselörening i måndagskväll.

Ett 20-tal personer kom till boulebaneln i Mariehamn och utkämpade tuffa matcher varvat med korvgrillning och trevlig samvaro. Hörselöreningen ordnar minst en aktivitet varje månad för sina medlemmar. Bland höstens program kan nämnas en föreläsning om tinnitus

ALANDIA SQUAREDANSERS

Squarehösten börjar i högt tempo, kvicka fötter och nya turer. Redan inkommande helg är det två intensivkurser:

Välkomna på gratis intensivkurs i squaredans. Alandia squaredancers inbjuder Dig att delta i en intensivkurs för nybörjare i squaredans. På en dag har du möjlighet att lära dig 35 turer med snurrar och steg. Ett fantastiskt erbjudande för både kropp och knopp. Lördag 12 september kl 14-19, en timme paus för mat, i Rangsby skolas gymnastiksal. Kursledare: Robert Milestad, 1979, har kallat sen 1994. När han inte håller på med fritidsintresset dans jobbar han som tekniksolist. Kostnad? Gratis! men det finns kaffe med tilltugg till salu. Utrustning? Glatt humör, bekväma skor som inte svårar eller har hårda klackar och en vattenflaska. Anmälan: till Sofie Norrlund, sofie.norrlund@gmail.com/0405241666 senast den 9 september. Söndag 13.9 Intensivkurs Nivå enligt golvetets nivå, förslagsvis Plus i

100 ord från din förening

redaktion@nyan.aland.fi

den 12 oktober i Ålands hotell- och restaurangskola, höstmöte på Alandica Kultur & Kongress den 10 november och bussresa till Uppsala den 5 december.

Rangsby skolas gymnastiksal. Kursledare: Robert Milestad, kostnad 10 euro. Meddela gärna Siw eller Johan att du deltar.

ÅLANDSGILLET

Välkomna till Ålandsgillet 70 års jubileumsfest. Lördagen den 17 oktober kl 17.00 Wkb Södermalm restaurangen, Rosenlundsgatan 33.

Vi börjar kvällen med en välkomstdrink. Fortsätter med en tre rätters meny a' 300:- Inklusive 2 glas vin, lättöl eller vatten. Festal. Underhållning av Ulvens Döttrar. Dansar gör vi till Hasse & Rolf.

Då platserna är begränsade är anmälan bindande, ring snarast för att anmäla dig eller er till: Eva Lindblom 818 771 18 10 eller Hildegard Svensson 818 659 79 93. Betala via plusgiro: 15 88 68-0 senast 25 september.

Välkomna till en trevlig kväll. Styrelsen. PS. Gå gärna in på vår hemsida: alandsgillet.se

OBS! Det händer

ONSDAG 9.9

FÖRELÄSNING

■ **Öppna högskolan, Neptunigatan 17 kl 19.00-21.00.** Föreläsningsserien Gör din röst hörd fortsätter. Tema: Journalistik och radio. Föreläsare: Astrid Olhagen, redaktionschef på Ålands radio.

NY UTSTÄLLNING

■ **Galleri Fäktargubben, Storgatan 14.** Konstfärdigt i flätade korgar och andra arbeten i pil av Torbjörn Eckerman.

NÖJE

■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Dj Tony.
■ **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.
■ **Parks bar kl 22.00.** Alan Parry.

VANDRING

■ **Sund Vivasteby/norra Bomarsund kl 19.00.** Sundsvandring med Karl-Gunnar Karlsson.

TORSDAG 10.9

BINGO

■ **Paf Casino kl 19.00.** IFK bingo.
■ **Röda Korsgården kl 14.30.** Bingo för pensionärer.

FÖRFATTARKVÄLL

■ **Alandica kl 19.30.** "Orden i Norden". Författarkväll med Leo Löthman och Katarina Mazetti.

NÖJE

■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Bar-dj.
■ **Parks bar kl 22.00.** Alan Parry.

RADIO

■ **Ålands Radio kl 15.03.** Torsdagsintervjun "Partiet, politiken och prioriteringarna". Barbro Sundback, socialdemokraterna.

TV

■ **FST5 kl 21.00.** Sportaget: Äventyr i denna kropp. Allt blev mycket enkelt när jag fick veta att jag hade cancer, säger John Wickström som bor på Kökar.

Kom ihåg

■ **ABF-Åland:** Motionsgymnastiken börjar måndag 14.9 kl 18.30 i Strandnäs skola (norra gymnastiksalen) Ledare Sinikka Östberg. Nya och "gamla" deltagare välkomna! Ev. förfr. tel 16 707.

■ **Alandia squaredancers:** Intensiv fortsättningskurs i squaredans söndag 13.9 i Rangsby skolas gymnastiksal. Kursledare: Robert Milestad. Nivå enligt golvetets nivå, förslagsvis Plus. Kostnad: 10 euro. Meddela gärna Siw eller Johan att du deltar.

■ **Amnesty Ålandsgruppen:** Möte onsdag 9.9 kl 18.00 i stadsbiblioteket.

■ **Fanny Marthakrets:** Klädvisning av Friend Tex o Green House på Tjudö Byagård 17.9 kl 18-21. Alla intresserade är välkomna även icke medlemmar. Frågor Agneta/0457 548 39 08.

■ **Folkhälsan i Sund:** Sundsvandring onsdag 9.9 kl 1900 med start hos Karl-Gunnar Karlsson i Vivasteby/Norra Bomarsund. Vandrigen leds av Karl-Gunnar Karlsson.

■ **Godby Rotaryklubb:** Veckomöte torsdagen den 10.9 kl 17.30

på Hotell- och restaurangskolan. Program; Governor Kari Kontula berättar om årets verksamhet. Styrelsen möts kl 16.30.

■ Jomala Församlingshem:

"Lilla Liten" Fortbildningskurs (grundkurs) med Diana Stigson Hadarsson (musiker, kompositör och musikerapeut) för personal som arbetar med babyrytmik/babysång eller planerar att starta denna verksamhet. Jomala Församlingshem måndag 5.10 kl 17.00-20.30. För mer information besök: www.nyanzen.se under fliken fortbildning.

■ Jomala Församlingshem:

"Lilla Parvel" Fortbildningskurs (fortsättningskurs) med Diana Stigson Hadarsson (musiker, kompositör och musikerapeut) för personal som arbetar med babyrytmik/babysång eller planerar att starta denna verksamhet. Jomala Församlingshem tisdag 6.10 kl 17.00-20.00. För mer information besök: www.nyanzen.se under fliken fortbildning.

■ **PSA-gruppen:** Träff torsdag 10.9 kl 19.00 i HandiCampen.

■ **Lumparland marthaförening:** Möte i Martharummet torsdagen 10.9 kl 19. Alla välkomna!

■ Mariehamns församling:

Klapp och klang i St Märten, torsdagar kl 17.45. En knapp timme med musik och sång för barn i åldern 3-6 år med förälder/annan vuxen.

■ Mariehamns marthaförening:

Handarbetsträff måndag 14.9 kl 13.00 hos Marita, Öhbergsv. 13.

■ Mellersta Finströms marthaförening:

Möte tisdag 15.9 kl 19.00 i Marthastugan/Breidablick.

■ Norra Ålands Pensionärer :

Traditionell underhållning i Breidablick tisdag 22.9 kl.13.30 av Torkel Selin och Karl-Erik Svensson, känd svensk dragospelare. Dans till tonerna av Bror Boje Eriksson, Kalle Lund, Christer L. Uffe Andersson, Karl-Olof Westerlund, Håkan Jansson, Sture Söderlund. Info tel: 04573430154 (Christer L.) Inträde 12,50 inkl. kaffe.

■ Ålands hörselörening:

Föreningens hörselrådgivare har mottagning onsdag 9.9 kl 18.30-19.30 i hörselöreningens kontor i Ålands handikappförbunds lokaler, Handicampen, Skarpansvägen 30 i Mariehamn. Hörselrådgivarna kan bland annat utföra enklare service av hörhjälpmedel. Välkommen om du behöver hjälp!

■ Ålands mångkulturella

förening: Engagera dig i Ålands mångkulturella förening! Torsdag 10.9 kl.19.30 på Pub Bastun. Öppen kväll för medlemmar och vänner.

■ Ålands synskadade:

Månadsmöte måndag 14.9 kl 18.00 på Ankaret, Johannebovägen 7, Mariehamn. Höstvisor av Greta Sundström på dragspel och Viva Holm. Kaffeservering. Boccian startar torsdag 10.9 kl 12-15 på Ankaret. Simning på Folkhälsan fredag 18.9 kl 14-15. Anmälan på tel 527360. Punktskriftskurs onsdag 7.10 kl 12-15 på Ankaret. Anmälan på tel 527363 eller 19670. Läs i punkt-skrift och diskutera ämnet torsdag 8.10 kl 18.30 på Ankaret. Anmälan på tel 19670 eller 527362.

■ Ålandsforskarna:

Månadsmöte måndag 14.9 kl 19.00 i von Knörning-museet i Pålshöle, Finström. Vi besöker sommarutställningen "Kommunikation: från brev till e-post, från fornel till mobil". Passa på att se utställningen! Den plockas ner samma vecka!

■ Ålandsfuchsians

trädgårdsförening: Årets stora perennauktion hålls hos Anna-Lisa Andersson i Byttböle onsdag 16.9 kl 18.30. Trädgårdsvandring och servering från kl 18.00. Tag med snigelfria och namngivna plantor.

Patrik Dahlblom
Epost: patrik.dahlblom@nyan.ax
Telefon: 528 451

Ser framåt. Beatrice Johansson har haft många motgångar i livet, men visst finns det också glädjeämnen, konstaterar hon.
Foto: JONAS EDSVIK

Hon har styrkan att övervinna smärtan

Att ta hand om jobbet och familjen – och försöka se ljuset i tillvaron.

Det har varit utmaningen för Beatrice Johansson.

Hon har levt med kronisk smärta i många år. Det började med en bilolycka 1968 i Västerås, dit hon och fästmannen **John Olof** hade flyttat när det var ont om jobb på Åland. När parets bil föll ner i ett djupt dike skar hon sönder ansiktet på vindruteglasat, och höger arm skadades svårt. Trots flera operationer blev den aldrig så bra att hon kunde sträcka ut den helt igen.

Då jobbade hon i kassan på en ICA-butik. Men ryggen höll inte längre för det, så hon blev hemmamamma med dagbarn i stället.

Det första och efterlängta barnet kom 1980. När Beatrice gjorde sig redo att gå tillbaka till jobbet upptäckte hon att dottern drabbades av affektkramp, som påminde om epilepsianfall. Då blev hon hemmamamma med dagbarn i stället.

Familjen hade en sommarstuga på 70 kvadrat i Storby och både hon och maken började fundera på att flytta hem. Sommarstugan byggdes ut så att hela familjen skulle få plats, och de köpte ett hus i Storby som stod tomt efter att Eckerö handelslag gått i konkurs. John Olof började bygga om butiken till det som skulle bli gästhemmet Storby logi.

Men innan det stod helt klart fick han beskedet av läkare att han drabbats av cancer. 1990 dog han.

Fakta/Beatrice Johansson, 60 år

Namn: Beatrice Dorita Johansson, f. Fällman.

Född: 15 september 1949 i Eckerö Storby.

Bor: I Storby.

Gör: Turistföretagare.

Familj: Barnen **Veronica**, 29, jurist, **Angelica**, 26, dietist, **Christian**, 23, snickare med eget företag, och sambon **Calle Jansén**, busschaufför, med bonusbarnen Tanja, 30 och Nadja, 28.

Födelsedagen: Firas på lördag, den 12 september, med öppet hus på Storby Logi från klockan 18 framåt.

–Det var tufft att bli ensam med barnen, säger Beatrice.

Gav inte upp

Men hon gav inte upp Storby logi, och hon fortsatte rusta upp hemmet. Det blev en del av sorgearbetet för henne. När det var som värst fick hon bara tre timmars sömn per natt.

–Jag var målare, spacklare och tapetserare, och gjorde så mycket jag bara kunde själv. Jag borde väl ha lagt av när jag fyllde 50, men det är väl den finska sisun i mig som fick mig att fortsätta. När barnen blir stora skall jag ge mig ut och resa, och gå på kurser, tänkte jag.

Men ett tag mädde hon så dåligt att hon inte klarade av jobbet som städare på kommunen, och hon återvände aldrig till det.

–Det var tungt att tappa den sociala biten, kontakten med arbetskamraterna. Plötsligt sitter man hemma och tror att ingen behöver en. Man känner sig värdelös.

Hon talade ut med sina barn, som försäkrade henne att hon är världens bästa mamma – det har hon fått ett diplom på. Och hon är stolt

över att ha så omtänksamma och företagsamma barn.

När hon fyllde 57 år bjöd de henne på två riktiga överraskningar – en fest hos Veronicas fästman **Christer Eriksson**, som bor i närheten, och en Greklandsresa. För att vara säkra på att Beatrice skulle ha tid för den såg de till att gästhemmet bokades hela den veckan av "Norrtälje kommun". Den bokningen var bara en bluff, men fast Beatrice förstod att något inte stämde så anade hon inte vad som var på gång.

Och resan blev ett fint minne. Att sitta flera timmar i en trång flygplansstol tog på krafterna, men när hon installerat sig på hotellet kändes allting bra och hon reser gärna igen.

Skönt att tala ut

För några år sedan gick hon med i en samtalsgrupp för personer som dras med kronisk smärta.

–Det var tack vare mina flickor. De sade att jag måste ta tag i problemet. Det gav oss otroligt mycket att bara få tala med varandra. En människa som aldrig drabbats på samma sätt kan inte förstå oss, för det är ju inget som syns utpå.

Den viktigaste lärdomen hon fick med sig hem var att inte stirra sig blind på hindren, utan att hitta lösningarna. Det kan vara en så enkel sak som att hänga tvättlinan lägre när det är tungt att hänga upp tvätten.

Fast barnen har flyttat ut så är Beatrice inte ensam hemma. Sambon Calle finns vid hennes sida, och av sonen har hon övertagit rottweilern Amber.

Den som blir rädd bara av rasens namn bör veta att Amber är den snällaste hunden man kan tänka sig. Men just nu är hon skendrätig –hon är litet rastlös och bär omkring på en hundleksak som om det vore en valp. Beatrice vet inte riktigt vad hon skall göra åt det, men hon hoppas att det går över snart – för när Amber mår bra så mår Beatrice bättre.

–Om jag blivit sittandes här inne hade jag kanske behövt rollator vid det här laget. Amber är min största glädje här i livet just nu. Hon ger mig så otroligt mycket. Hon känner när jag mår dåligt, då slickar och pussar hon mig. Och vi promenerar fyra gånger om dagen!

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Vi firar

1-15 år

Kusinerna **Victor Hedbäck** och **Amanda Karlsson** i Hammarland Torp fyller 1 år. Amanda fyller i dag, onsdagen den 9 september, och Victor på tisdag, den 15 september. Fammo gratulerar.

100 ord
från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

ÅLANDS LITTERATURFÖRENING

Än finns det platser kvar och tid att anmäla sej till världens första bokhelg 18-20 september! Kom med till Bärö, Kumlinge, ta med dej böcker och läs så mycket du orkar (och klarar av att bära), njut av skön helpension och likasinnade bokmalars sällskap. Sista anmälningdag är 10 september, och anmäler dej gör du till **Katarina Norrgård**, e-post bo.kat@aland.net, telefon 0408273419.

Övrigt på gång för föreningen just nu: 12-13 september, skrivarkurs med Sanna Tahvanainen på café Bönan. Åsikts-ÅM arrangeras fredagen den 16 oktober, platsen är ännu inte helt klar. Poetry Slam äger rum fredagen den 13 november på restaurang Pommern.

FÖRENINGEN VÅRT HJÄRTA

Den första kursen var mycket omtyckt! Nu startar föreningen Vårt Hjärta den andra, och efterfrågade kursen i rehabiliterande yoga, med individuell coaching av yogalärare **Eila Mattsson**. Kursen vänder sig till dem som önskar mycket personlig visning för att lära sig att andas fullödig, nå avspänning, balans och därmed kunna påverka stresssymptom, blodtryck och smärta. Eila Mattsson utgår från vars och ens förutsättningar och begränsningar och föreslår rörelser som uppreppande, långsamt och varsamt passar allra bäst. Mycket tid ges till enskild visning i små grupper om 3 - 4 deltagare den 22 och 23 september samt 9 och 15 oktober. Vecka 38 tas fler anmälningar emot, även för väntelista till framtida kurs, tel 527360, 04575243798.

Arvid Blomqvist i Hammarland Sälis fyller 6 år i dag, onsdagen den 9 september. Kramarna kommer från mamma, pappa, lillasyster Lovisa och hundarna Rambo och Mosse.

Bröllopsdag

Ann-Sofie och **Mats Polviander** firar 9-årig bröllopsdag i dag den 9.9.09. De gratuleras på bröllopsdagen av Mis och Richard.

Ring och tipsa
0457-313 4444

UNDANBEDES

Eventuell uppvaktning undanbedes vänligen
Mona

TACK

TACK

till alla för uppvaktningen och all hjälp men framför allt tack för att NI finns

Siv, Patrik, Sebastian

TACK

En glad 60-åring framför sitt stora

TACK

till alla som gjorde min födelsedag till en fantastisk upplevelse

Edgar Öhberg

Nya ledamöter i Finströmsstyre

FINSTRÖM. Kommunstyrelsen i Finström får en annorlunda konstellation fram till årsskiftet. Ledamot **Anna-Lena Sjölund** har beviljats befrielse från sitt uppdrag sedan hon flyttat till Sverige. Istället för Sjö-

lund har kommunfullmäktige utsett **Leena Laaksonen** som ordinarie styrelseledamot med **Elsbeth Randelin** som personlig ersättare. Vidare beviljades också **Åsa Karlsson** befrielse från sin roll som ersättare för

styrelseledamot **Regina Lindblom**. Karlsson har uppgett att hon ska flytta från Finström. Kommunfullmäktige utsåg vid sitt senaste möte istället **Susanne Kristina Marie Lundberg** till ersättare för Lindblom. (mt)

Bli en "mässguru"!

Har Du funderat på hur man lär sig allt om mässor? Det kan man inte. Men man kan komma en bra bit på väg.

Nu erbjuder vi skräddarsydd utbildning för Åland

Låt Dig inspireras och utvecklas! Välkommen!

Plats: Ålands Handelskammare, Nygatan 6

Tid: 14 oktober 2009. kl. 9.00 - 12.00

Pris: 130 € exkl. moms, minst 20 deltagare

Anmäl Dig senast 18.9. Anmälan är bindande.

Kontakta Mässforum Åland, Gunnel Nilsson för mera info och anmälan. Telefon 38021 eller e-post: info@eckeromassa.fi, eller till Din förening.

Arrangörer: Ålands Företagareförening r.f., Ålands Handelskammare, Ålands Köpmannaförening, Ålands Turistförbund och Mässforum Åland.

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Mänskligheten indelas numera i kvinnor och män, i kattmänniskor och hundmänniskor, samt i de som är på Facebook och i de som inte är det.
JOUNI TIKKANEN (som överväger att lämna Facebook) i Helsingin Sanomat

Historiskt, fartfyllt, flerspråkigt

Tvåhundra år historia i populär turnépjäs

–Vem gagnar det att vi kan så få språk som möjligt? Frågan ställdes när Carl Gustaf Wentzel och Mikael Strömberg i teater Taimine spelade upp *Peace of Cake*, en turnépjäs om följderna av att Sverige och Finland gick skilda vägar efter 1809.

Tempot är högt på scenen i Sjömansskolan och man växlar mellan svenska, finska, ryska, engelska och lite franska.

Det är med anledning av det pågående märkesåret som finlandssvenska Teater Taimine gett sig ut på en turné som redan fört teatergruppen till nästan 160 skolor, finska, finlandssvenska, svenska och internationella. Med samma flerspråkiga föreställning.

Elever i helt finska skolor har alltså fått sig en god dos svenska liksom elever på Åland eller i Västerås och Stockholm fått höra en hel del finska. **Tove Appelgren**, som skrivit och regisserat, har tillsammans med skådespelarna skapat en helhet som genom sitt tempo och avskalade handling är lätt att förstå trots de tvära kasten mellan språken.

Historiska personer som **Gustaf Mauritz Armfelt**, **Carl Olof Cronstedt**, **Jacob Tengström** och **Wilhelm Mauritz Klingspor**, virvlar förbi. Armfelt med både svensk, finländsk och rysk anknytning blir något av centralgestalt som i sig inbegriper svenskt, finskt, finlandssvenskt och ryskt.

Varför inte grannspråk?

I snabba utsnitt flimrar historiska händelser förbi och skådespelarna kastar sig utan skyddsnet mellan 1809 och nutid. Den så kallade "tvångssvenskan" i finska skolor och den inte alltid så inspirerande språkundervisningen tas upp, liksom det utbredda brukat av dålig engelska "bad english" i stället för våra grannspråk.

–Varför lär vi oss inte grann-

Teater. Carl Gustaf Wentzel, till vänster, som Moder Svea och Mikael Strömberg, som sonen Finland. Foto: ERKKI SANTAMALA

ländernas språk redan som barn, frågar man.

–Vi kunde åtminstone vara fyrspråkiga: svenska, ryska, finska, samiska.

–Eller varför inte hindi?

Positivt mottagande

Sedan oktober i fjol har man gett föreställningen 157 gånger för en publik på mer än 40.000 elever. I Finland från Hangö i söder till Ivalo i norr, från öst till väst. Och i Sverige i bland annat Stockholm, Västerås och Haparanda.

–Nästa vecka skall vi till Göteborg, berättar **Carl Gustaf Wentzel**, teater Taimines grundare.

Både han och **Mikael Strömberg** intygar att man inte på någon ort mött några

negativa reaktioner, däremot nog lite olika.

–Senast spelade vi i Torneå och det är klart att när man är van att umgås över gränsen till Sverige är reaktionerna lite annorlunda än på en helfinsk ort i inlandet, säger Mikael Strömberg.

Bra med kunskap

–Men det gemensamma är att man förstår att det är bra att kunna historia, bra att kunna språk, ja, bra att kunna saker överhuvudtaget, säger Carl Gustaf Wentzel.

På Åland ger man fem föreställningar i Sjömansskolans sal för elever från en lång rad skolor i landskapet.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Krig. Soldater i samma krig men på finska och svenska. Carl Gustaf Wentzel och Mikael Strömberg gestaltar en scen från 1809. Foto: ERKKI SANTAMALA

Finströmselever på läsfest

Sommarens läsprojekt i Källbo och Pålbole skolor i Finström avslutades på torsdagen med en fest för de unga läsarna.

Läsprojekt arrangerades av Finströms bibliotek och det är tredje året som biblioteket genomför ett sommarprojekt av den här typen. Hela 150 elever deltog.

–Målet är att stimulera barnen att läsa även under sommarlovet, säger biblioteksassistent **Karin Johansson** i ett pressmeddelande från biblioteket.

Tillsammans med barn- och ungdomsbibliotekarie **Victoria Lundgren** har hon hållit i arrangemanget.

I torsdags hölls avslutning på läsprojektet i Källbo skola. 90 elever från Finström mötte upp och flera hade klätt ut sig i spännande och fantasieggande dräkter.

Spöken från Kastelholm stod för det inledande programmet. Därefter blev det tipspromenad med anknytning till barnlitteratur. (jk)

Unga läsare.

Hanna Dahlblom, Vilma Rajalin, Wille Dahlblom och Lilian Danielsson hörde till deltagarna i läsfesten.

Foto: PRIVAT

Konst. Elin Danielssons "Flicka med katter i sommarlandskap" från 1892 finns med på Waldemarsudde. Foto: UPM-Kymmenes Kulturstiftelse

Finländsk konst visar prins Eugens

Waldemarsudde i Stockholm i höst. Med anledning av märkesåret – som markerar 200-årsminnet av 1809 då, Sveriges och Finlands vägar skildes – håller Waldemarsudde utställningen "Bilder från Finland – land och folk".

Utställningen innehåller verk ur finländska konststiftelsers samlingar. Den konst som visas presenterar det som brukar kallas den finländska guldåldern, det vill säga perioden mellan 1850 och 1920 och "öppnar vyer för åskådaren till landets landskap och folkets liv på landsbygden". Med finns arbeten av många kända finländska konstnärer, som **Axel Gallen-Kallela**, **Albert Edelfelt**, **Helene Schjerfbeck**, **Pekka Halonen**, med flera.

Utställningen öppnas den 3 oktober och kan ses i museet till den 10 januari. □

Karlebyoperan från Österbotten

gästspelar i Konserthuset i Stockholm med **Sebastian Fagerlunds** nyskrivna opera "Döbeln 1809" om Finska krigets sista skälvanande stunder. Operan berättar om Finska krigets karga atmosfär och absurditeter, sett genom generalmajor **Georg Carl von Döbelns** ögon och opiumhallucinationer. I samarbete med Märkesåret 1809.

Premiären på "Döbeln 1809" vid Karleby operasommar har fått ett exalterat mottagande av kritiker och publik. Hufvudstadsbladet beskriver det nya verket på följande sätt:

"Det bästa med Döbelnoperan är Sebastian Fagerlunds dramatiskt flexibla och gediget strukturerade musik."

Föreställningarna i Stockholm ges lördagen den 26 september kl 15.00 och söndagen den 27 september kl 15.00 i Grönwaldsalen. □

Ad Lucem, den finlandssvenska

tidskriften för livsåskådning och kultur, firar 100-årsjubileum i år. Med anledning av jubileet arrangerar Ad Lucem i samarbete med Svenska Studiecensalen fredagen den 11 september kl 15-17.30 ett seminarium med rubriken "Öppna eller stängda dörrar?" i Svenska folkskolans vänner sal i Helsingfors. □

Bra svenska det viktigaste för att bli ålänning

Goda kunskaper i svenska är det viktigaste kriteriet för att räknas som ålänning.

En undersökning om åländsk identitet och ålänningarnas attityd till invandrare visar att ålänningar är mer toleranta än finländare, men mindre toleranta än svenskar.

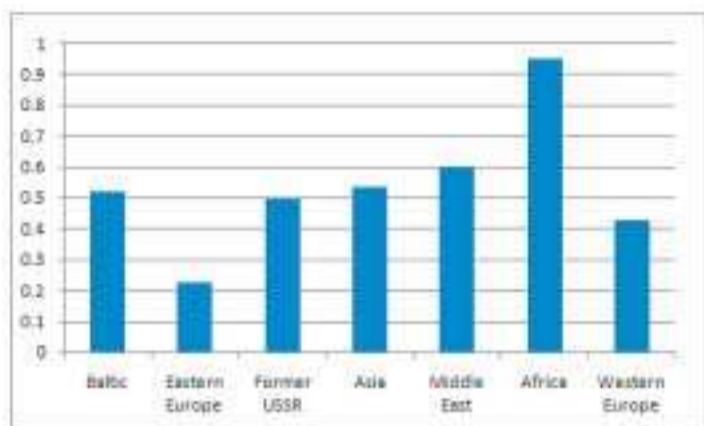
Ålands fredsinstitut presenterade rapporten "Strangers by degree-Attitudes toward immigrants in the Åland island" igår. Rapporten är sammanställd av Bogdan State och presenterar resultatet av en undersökning av ålänningarnas uppfattningar och attityder till migration. Resultatet jämfördes också med liknande studier i riket och Sverige.

Rapporten är den tredje i en serie som behandlar integration på Åland. Bogdan State skrev även den första rapporten i serien då han behandlade inflyttades erfarenheter av att komma till Åland.

344 svarade

Den senaste rapporten gjordes genom en enkät som skickades ut till 1.000 slumpvis utvalda personer bosatta på Åland. 344 personer valde att svara och rapporten baserar sig på dessa svar.

De svarande fick först svara på frågor om åländsk identitet. Man fick gradera i hur hög grad man kände sig som bland annat ålänning,

Sociala band. Undersökningen visade att personer från Afrika har mest vänner av de inflyttade. De sociala banden är viktiga för att integreras i ett samhälle sågs det i rapporten.

GRAFIK: ÅLANDS FREDSINSTITUT

finländare, svensk eller europé. Det ena utslöt inte det andra.

– Den åländska identiteten är förvånansvärt stark, säger State.

Han förvånas också över att den finlandssvenska identiteten är så pass svag.

God svenska

I enkäten framgår att det viktigaste kriteriet för att räknas som ålänning är att man talar god svenska. Att man har rötter på Åland eller är född här kom i andra hand.

De flesta som svarade anser att invandrare måste anpassas sig till det samhälle dit de kommer och många menar att det är viktigt att ställa krav på invandrare.

De ekonomiska riskerna med invandring ses bland annat som överutnyttjande av välfärdssystemet och högre arbetslöshet.

Man anser också att det finns en konflikt mellan religion och nordiska värderingar samt att manliga invandrare har negativa attityder gentemot kvinnor. Men de svarande anser också att inflyttningen är positiv för den åländska ekonomin och att ett mångfaldigt samhälle är positivt i sig. De flesta ålänningar är beredda att erkänna lika rättigheter för de inflyttade.

Finlandssvenskar högst

När ålänningarna rangordnar de olika inflyttade står finlandssvenskar högst i hierarkin. De nordiska invandrarna

Färsk rapport. Bogdan State, doktorand vid Stanford University i USA, har skrivit en rapport om den åländska identiteten och attityden till inflyttade. Foto: NINA SMEDS

är en kategori helt för sig själv. Längst ner kommer personer från Mellanöstern och Afrika.

– Men det kan bero på att de från Mellanöstern och Afrika kommer som flyktingar, tror State.

Flera av de svarande ansåg att personer från Mellanöstern och Afrika aldrig kan bli ålänningar.

När Bogdan State gick igenom enkätsvaren var det vissa saker som var iögonfallande. – Jag slogs av hur små problemen är på Åland och hur lätt de kan åtgärdas, säger Bogdan State.

Han slogs också av hur lyckliga ålänningar är. Det framgår av enkäten att de ser ljus på sin egen och på Ålands situation.

– Det är ett bra klimat för integration.

Ålands litenhet med eget beslutsfattande gör också vägen till att få fram en bra integrationspolitik kortare.

Hela rapporten kan läsas på Ålands fredsinstitutets hemsida.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Helårs erbjudanden

Nyankortet
-sätter guldkant på tillvaron
2009

Bil Macken
Srandgatan 3, Tel: 02 620

-20% rabatt
på alla bilvättar

BYGG VARUHUSET

50% rabatt
på handtag

vid köp av inner- och ytterdörrar från lagret.

BÅT & FRITIDS VARUHUSET

5 liter miljöbensin

vid köp av en motordriven gräsklippare eller motorsåg.

Dejorty Mar & Cafe

-10% på alla inköp och övernattningar

Gäller ej på alkohol och ej caféets kupongerbidanden

FOTO

2€ rabatt
på 3-pack kinofilm
200/24 eller 400/24

MARIEHAMNS BOKHANDEL

-15% på bygg-, hand-, arbets-, heminrednings- och trädgårdsböcker

15% Rabatt
på Fotoböcker

Gäller vid uppvisande av Nyan kortet!

Ladda ner programmet via:
mtryck.ax
MARIEHAMNS TRYCKERI AB

Följ instruktionerna och gör din egen fotobok!

matt.huset

-10% på sortimentet

Ej gångmattor, rea- eller beställningsvaror

MEDICINA FUTURA

SCIO-terapi:

Förstagångsundersökning (värde 120€) gratis vid köp av 10-serie

NIMIX
KAJAKUTHYRNING

-10% rabatt på uthyrning

60 ÅR 1949-2009

Åländskt producerade trävaror från Önningeby såg

15% + 2% kassarabatt

Rundbergs Bil & Service

Biluthyrning -15% rabatt
på ordinarie pris

SEABORN

- Vackra och utvalda föremål till Ditt hem -

10% rabatt
på hela sortimentet

Lemlandsboken

Familjer och gårdar i Lemland

50€ rabatt
(ord. pris 270 €)

SkogsjöMedia
Ring tel. 21204

Solbacka mycken

-15% på alla inköp
hos oss i Skeppsvik.

Ring på, 38 021, så att vi är hemma

Therese Broderi

-10% på alla inköp
(ordinarie pris)

colorama Färghuset

-20% rabatt
på penslar vid köp av färg

ZOO ligan

Alla hund och kattbäddar
-15% rabatt

Nya Åland

30% rabatt
vid annonsering.

Undanbedes, tack, födda och förlövade

Nya Åland

GRATIS EXTRA TIDNING
vid sjukhusvistelse.

Max 1 mån./gång.
Gäller Åland, Finland och Sverige

Nyankortet är fyllt av **erbjudanden, upplevelser och annat matnyttigt.**

Helårserbjudandena kan du utnyttja så många gånger du vill under året och de gäller mot uppvisande av Nyankortet.

Med Nyankortet kan du också deta i utlottningen av biljetter och få rabatter på många olika evenemang under året.

eNyan

Du loggar också in på **eNyan** med de koder som finns på kortet. Då kan du läsa och söka i tidningar och temabilagor sedan mars 2006.

Som trogen prenumerant läser du hela Nya Åland på nätet var du än befinner dig i världen, **helt utan kostnad.**

Köket i Strandnäs kokar av

Berikande. Maj-Gun Sjöberg, ekonomiföreståndare i Strandnäs skola tycker att det är roligt att ha personalen från Ytternäs i sitt kök. - Det är inte trångt, bara berikande, säger hon.

I höst lagas det varje morgon mat för drygt 770 personer i Strandnäs skolas kök. Ytternäs skola renoveras, och därför samsas nu ett tiotal köksor om utrymmena i Strandnäs.

-Det fungerar jättebra, Strandnäs personal är så samarbetsvilliga, de är så vana med att ha annat folk här, säger Lisbeth Eriksson, ekonomiföreståndare i Ytternäs skola.

Medan köket och matsalen i Ytternäs skola byggs om används gymnastiksalen som matsal. Kökspersonalen har också fått ett litet provisoriskt kök i ett blivande stolsförråd där de sköter disk och tillreder mellanmål.

All varm mat gör de däremot i Strandnäs skola, och när Nya Åland kommer på besök till köket strax efter klockan åtta sjuder det av aktivitet. Lisbeth är i full färd med att skiva kött, Ytternäs kock **Maria Hägg** står vid stekbordet med stekspaden i högsta hugg och i ett angränsande rum skalar köksbiträdet **Margaretha Möller** potatis för brinnkära livet.

Idag är det currykött med ris och grönsaker som står på menyn.

Berikande

Självklart är också Strandnäs kökspersonal på jobb. Ekonomiföreståndaren **Maj-Gun Sjöberg** tillreder fisk till de barn som inte äter fläskkött, kocken **Guðrun Mattsson** bryner kött, köksbiträdet **Mikael Hedborg** skär grönsaker och köksbiträdet **Lisbeth Petterson** ställer fram morgonmål åt de Strandnäselever som börjar klockan åtta.

Hur går det att vara så många i köket Maj-Gun?

-Det går bra. Lisbeth har jobbat här som kock förut så hon känner både personalen och köket redan.

Och så ni är väl vana med att ha andra med er emellanåt?

-Ja, innan träningskolan i Jomala var färdig lagade vi åt dem och ett år lagade vi åt "årskurs tio", en årskurs som inrättades ett år när det var så många elever att studieplatserna inte räckte till. Sedan har lågstadiet varit här på två varv när det byggts om och i vinter har Väktars daghem varit här. Dessutom har vi levererat mat till andra daghem både i stan och i Sund.

Blir det inte trångt?

-Nej, det är bara berikande att ha andra människor här. Och vårt kök har stor kokkapacitet. Vi har 500 liters grytkapacitet, två stekbord och en ugn. Bara det finns tillräckligt med personal så går det bra.

Lite bråttom

Nu börjar det bli bråttom. Bilen som kör maten mellan Strandnäs och Ytternäs kommer redan halv tio och före det måste Lisbeth och hennes personal packa ner maten i boxar så att den hålls varm tills den ska serveras klockan 10.40.

-Det kan vara lite bråttom att hinna bli klar på morgonen. Vi måste vara klara till halv tio eftersom bilen ska hinna tillbaka till Strandnäs,

Rapportering. Klockan är halv tio och den färdiga maten ska transporteras till Ytternäs. Lisbeth ringer och förbereder vaktmästaren Manfred Häggblom.

den ska köra mat till deras låg- och mellanstadie efter att den levererat vår mat, berättar Lisbeth.

-Ju kortare tid man behöver hålla maten varm desto bättre är det förstås men eftersom bilen ska köra vår mat efteråt måste vi göra så här. Centralkök med distributionskök är inte alltid att föredra, konstaterar Maj-Gun.

Nu kommer bilen. Lisbeth rullar ut matlådorna samtidigt som hon ringer och förbereder vaktmästaren **Manfred Häggblom** på att lunchen är på väg. Han står sedan beredd att hjälpa till när bilen är framme vid Ytternäs skola.

Lådorna bärs in, personalen flyttar över maten till ett vat-

tenbad och sedan hackar och skivar de de grönsaker som inte hanns med i Strandnäs. Därefter kan de pusta ut en stund, nu ska de själva äta innan de tar hand om eleverna.

Kök från 1976

Till årsskiftet är det tänkt att byggarna ska vara klara med köket och matsalen i Ytternäs.

-Det blir jättefint det. Det förra köket byggdes 1976 och många apparater var från det årtalet så det var hög tid att göra något åt det, säger Lisbeth.

I samband med ombyggnaden frångår Ytternäs också sitt gamla serveringssystem. Från att ha serverat på tallrik

börjar man nu servera all mat från ett buffébord.

-Vi införde det systemet nu i höst och barnen gillar att de får ta mat själva.

Nu är klockan 10.30. Lisbeth och hennes köksbiträden **Margaretha Möller**, **Agneta Sjöberg** och **Tove Sandström** skyndar bort med sina tomma tallrikar. Sorlet från hungriga elever stiger och plötsligt väljer det första matlaget in i gymnastiksalen.

Maten är serverad!

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax
tfn 528 468

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

En dag för Ytternäs

07.00. Arbetsdagen börjar. Dagsträdarna i Ytternäs skola städar i köket. **09.15.** Maten som tillretts i Strandnäs skolas kök. **09.30.** Maten skickas iväg med bilen som kör maten till Ytternäs skola. **09.45.** En del av maten plockas upp i matsalen och serveras. **10.00.** Kökspersonalen äter. **10.40.** De första barnen kommer förbi i gång diskmaskinerna. Mellan servering. **11.40.** Dags för servering nummer två. **12.00-14.00.** Personalen diskar, städar och tillreder. **14.00.** Mellanmålet serveras. **14.00-15.00.** Personalen diskar och städar. **15.00.** Arbetsdagen är slut.

Tungt lass. Bernt Sundin hjälper till att flytta de tunga matlådorna från köket in i bilen.

Glatt gäng. Lisbeth Eriksson och Maria Hägg tycker att det går bra att laga mat i Strandnäs kök. Vissa dagar kommer de att vara tvungna att ändra i matsedeln för att få det att fungera, men Lisbeth säger att det går bra bara man planerar ordentligt.

Äter i gymnastiksalen. Linn Melander tycker att det går bra att äta lunch i skolans gymnastiksal. Det nya serveringssystemet där man tar mat själv från ett buffébord är enligt henne det bästa. - Det är bra när man får ta så mycket som man själv vill, säger hon.

aktivitet

Fred Häggblom på att lunchen är på väg.

Ytternäs kökspersonal

Dagens lunch tillreds i köket i Strandnäs skola. Samtidigt börjar köksbi-
na matsalen, torka bord, duka och förbereda lunchen. De tar också
levereras till skolan.

Äs packas ner i stora styroxboxar där den hålls varm.
genom stan till Ytternäs skola. Kocken Maria stannar i Strandnäs för
agen, resten av personalen följer med till Ytternäs.
p ur boxarna och sätts i värmebad. Salladsbordet förbereds, grön-

er att äta. Personalen fyller på buffébordet, plockar disk och kör
eringarna torkas borden.

två.
ädar undan och förbereder dagens mellanmål.

n städar undan.

Förväntansfull. Ytternäs kock Maria Hägg ser fram emot
att få ett nytt modernt kök att jobba i. Det gamla köket byggdes
-76 och många apparater är från det året. - Men det har ändå varit
mer lättjobbade än Strandnäs skolas kök, konstaterar hon.

Hallå där...

Hallå där Tor-
björn Eckerman,
ordförande i
Ålands skötbåts-
förening, som i
lördags ordnade
sin traditionella tävling.

Hur gick VM i hindersegling?

-Det gick riktigt bra. Vi fick fin
segling med några vådliga tillfäl-
len då någon höll på att segla på
nån annan.

Varför ordnar ni VM i just hindersegling?

-Det är något vi hållit på med
länge, en gammal tradition. Vi
gör det för att träffas och ha
trevligt. Tidigare startade vi
alltid i Östra hamnen, seglade
under Järsövägen så folk måste
ta ner masterna och sedan vi-
dare mellan Espholm och Svinö
in i Lervik söderifrån. Det går
egentligen inte och man kör
ofelbart på grund. Det jämnade
ut tävlingsresultatet eftersom de
små båtarna lättare kom loss.
Då hörde det också till att sabo-
tera för varandra, binda fast sa-
ker under andras båtar och det
kunde gå rätt så livet till. Nuför-
tiden är det lite lugnare.

Hur lade ni banan i år?

-Det blåste så pass hårt att
vi valde att inte gå ut i Västra
hamnen bland färjorna, utan
banan gick mellan två bojar, en
utanför Solhem och en annan
längre söderut. Man hamnade
alltså båda att kryssa och länsa
och det blev en hel del "nära"-
situationer. Våra medlemmar
är inte direkt vana kappseglare
och med kappseglingsregler gäl-
ler det att kunna tänka snabbt,
vem som skall väja för vem. Vi
hade ett par vådliga tillfällen.

Vem vann VM i kappsegling?

-Sju båtar deltog och i år vann

Jimmy Elfsberg för andra året i
rad. Han fick fortsätta ha vand-
ringspokalen som vid det här
laget börjar bli rätt fulltecknad.
Det brukar alltid vara vålds-
amma protester och långa palavrer
gällande tävlingsresultatet, men
i år var det lugnt för han segrade
våldigt klart.

Blir det ett VM även nästa år?

-Absolut! Det är ett årligen
återkommande evenemang
första veckoslutet i september.
Det avslutar segelsäsongen för
de flesta som brukar ta upp bå-
tarna efter det här.

KATARINA GÄDDNÄS

EXTRA EXTRA

Äntligen uppträder

PÅ HÅRET

för sista gången igen!

Maggan Bäcklin, Hans "Lelle Printer" Dahlman, Anders Enkvist,
Stefan Grudin och Claes Vogel.

**Klassiska nummer! Sång och musik,
sketcher och monologer, kupletter och de
senaste telegrammen! Minst hälften nytt!**

Revysupé Lördag 12/9

MENY

Lättrökt kräftcapuchino med liten
skalldjurssallad och baquette.
*****

Fläskinnerfile fylld med färska örter och rostad
parmaskinka serveras med en krämig
cognacsås.
*****

Apelsin- och passionfruktsmousse med färska
jordgubbar och chokladmarmor.

MARIEPARK
CATERING FESTVÄNING

Begränsat antal platser!
Boka showsupé på
tel. 13713

Pris inkl. 3-rätter supé
och biljett: 59€/person

EU-möte satte Åland på kartan...

Igår avslutade regionkommitténs utskott för konstitutionella frågor sina dagar i Mariehamn med ett seminarium på temat flernivåstyrelse.

–Det viktigaste för åländsk del är att vi fick hit mötet. Det har satt Åland på kartan och agendan, säger Britt Lundberg (C), Ålands representant i regionkommittén.

Under gårdagens seminarium diskuterade deltagarna hur regionala och lokala myndigheter kan bidra när EU:s politik utformas.

–70 procent av den gemensamma lagstiftningen som görs inom EU verkställs av lokala och regionala myndigheter, till exempel Ålands lagting eller ett fullmäktige i Stockholm. För att lagstiftningen ska bli så bra som möjligt och invånarna ska känna tilltro till den behöver vi hitta ett system där vi kan involvera fler myndigheter på ett tidigare stadium, det diskuterar vi idag, säger Britt Lundberg.

Claude du Granrut, vice ordförande i regionkommitténs ut-

skott för konstitutionella frågor, konstaterar att beslutsprocessen kan bli mer komplicerad om myndigheter på olika nivåer ska involveras.

–Men sedan blir besluten mycket lättare att implementera!

På eftermiddagen igår avslutade Britt Lundberg utskottsmötet med ett tal. Hon konstaterar att det Åland fått ut av mötet först och främst är synlighet.

–Det viktigaste för åländsk del är att vi fick hit mötet. Det har satt Åland på kartan och agendan, förhoppningsvis har deltagarna fått större kunskap om Åland och vi får det lättare att få texter formulerade så att de passar Åland bättre i framtiden, säger hon.

Vid gårdagens seminarium deltog förutom Lundberg även talman Roger Nordlund (C), Fredsinstitutets Sarah Stephan och kansliminister Roger Eriksson (Lib).

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax
tfn 528 468

Foto: **ERKKI SANTAMALA**
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Seminarium. Regionutvecklingsdirektör Veijo Kavonius från inrikesministeriet, kansliminister Roger Eriksson, vice ordförande i regionkommitténs konstitutionella utskott Claude du Granrut och vice lantråd Britt Lundberg var några av dem som intog Alandicas stora scen under gårdagens seminarium på temat flernivåstyrelse.

Pafvs vd Anders Ingves. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Spelmonopolbeslut kan röra Finland

Portugals spelmonopol är det senaste i raden av nationella spelmonopol som prövats i EG-domstolen. Enligt domen kan länder med statligt spelmonopol stoppa internetbaserade spelbolag för att bekämpa kriminalitet.

–Vi utvärderar domen för att se vad den får för konsekvenser för oss, säger Pafvs vd Anders Ingves.

Talespersoner för European Lotteries, branschorgan för statliga reglerade lotterier och spelbolag i Europa kallade igår domen "En stor seger för de statliga lotterierna."

Processen rör en tvist mellan spelbolaget Bwin och Santa Casa, portugisiska statens spelbolag. Santa Casa vill bryta upp ett sponsoravtal mellan Bwin och portugisiska fotbollförbundet där Bwin får göra reklam för sin webbplats till fotbollsintresserade.

Domstolen anser att "förbudet som lagts på bolag som Bwin vad gäller att erbjuda slumpspel via internet kan anses som berättigat med syfte att förhindra bedrägeri och brottslighet", skriver nyhetsbyrå Reuters.

Innan man inom bolaget utvärderat domen vill Anders Ingves inte uttala sig om eventuella konsekvenser för Pafvs del. Däremot ser han att domen kan stärka de nationella regeringarnas makt över spel på internet.

–Det gör den tydligt. Det är ena sidan – den andra sidan är vad regeringarna väljer att göra.

EG-domstolens beslut väckte igår uppmärksamhet i svensk media då domen kan få betydelse också för det svenska spelmonopolets framtid.

ANNIKA KULLMAN/FNB-TT

... men det märkte knappt ålänningarna

Medan gårdagens seminarium pågick i Alandica gav sig Nya Åland ut på stan för att fråga vanliga ålänningar om EU-mötet. Vi ställde frågorna:

1 Känner du till att ett EU-möte pågår i Mariehamn?

2 Hur insatt är du? Vet du vad de diskuterar?

3 Bryr du dig om att ett sådant möte ordnas på Åland?

Michael Polviander, Finström:

1) Nej, eller jag har nog läst någonting om det.
2) Nej, då måste jag gå och titta i tidningen.
3) Bryr mig och bryr mig, vad kan jag göra? Men det är väl roligt att de kommer hit och besöker kk-huset, tidigare har de alltid hållit till på självstyrelsegården.

Erik Lundin, Föglö:

1) Ja, jag hörde om det på Ålands radio.
2) Så insatt är jag inte, men handlar det inte om ekonomi? EU arbetar ju för att lösa den kris vi hamnat i, och lyckas de med det så är det inte så dumt.
3) Det är klart att det är en fördel för Åland att ha en sådan här grej här, Åland uppmärksammas mer och mer i världen.

Charlotta Jokinen, Mariehamn:

1) Nej.
2) -
3) Det är väl bra, det kan ju vara bra att lite högre uppsatta personer kommer hit.

Tom Eckerman, Mariehamn:

1) Ja.
2) De diskuterar regionala frågor eftersom det är EU:s regionkommitté som är här. Den har trehundra medlemmar och Britt Lundberg är Ålands representant. De har möten på olika ställen varje år och nu är de här, och det är bra att de får bekanta sig med Åland.
3) Ja, jag tänkte möjligtvis gå dit och kolla in seminariet idag.

Josephine Ylipää, Lemland:

1) Nej.
2) -
3) Jag brukar försöka läsa tidningarna och hålla mig uppdaterad. Men jag har inte bött på Åland så länge så jag är mer uppdaterad när det gäller svensk politik.

Planer på behandlingshem på Enklinge

Det finns planer på ett nytt motivations- och behandlingshem för personer med missbrukarproblem.

–Går allt enligt planerna öppnar vi verksamheten på Enklinge den 1 januari, säger Ellinore Kullenberg.

Ellinore Kullenberg är ordförande för bolaget som står bakom behandlingshemmet i Eckerö. Verksamheten i Villa Kuckeliku inleddes i våras. Redan nu finns bland initiativtagarna planer på ett nytt hem.

–Ett motivations- och behandlingshem för personer över 18 år med missbrukarproblem är under bildande, berättar Ellinore Kullenberg.

Behandlingshemmet skulle enligt planerna ta emot upp till 15 personer över 18 år.

Behandlingshem från årskiftet. Neurocitys gamla lokaler på Enklinge kanske inte står tomma så länge till. Personerna bakom behandlingshemmet i Eckerö vill öppna ett nytt hem på Kumlinge, den här gången för personer över 18 år. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

–När det gäller barn, som i Eckerö, är det max sex stycken som gäller. I dag har

vi tre "elever" där. Det finns flera orsaker till att man valt just Kumlinge

Enklinge- och Neurocitys gamla lokaler – som plats för hemmet.

–Dels är lokalen perfekt då den är byggd som ett behandlingshem, dels ligger stället bra till för behandling av missbrukare. Det är inte bara att ta bilen till Stockholm.

Det finns ett behov av ytterligare ett behandlingshem på Åland, säger Ellinore Kullenberg.

–Ja tyvärr, kan man säga. Hur långt gångna är planerna?

–Vi kommer nu att lämna in handlingarna till landskapsregeringen. Det är ju en del tillstånd som ska beviljas.

Hur skulle det finansieras?

–Via aktiekapitalet. –De flesta aktieägarna finns i Ålands motivations-

och behandlingscenter Eckerökollektivet. Även vår svenska samarbetspartner Scientum kommer äga aktier.

Kommunen positiv

Enklinge kommun är, enligt Kullenberg, positiv till behandlingshemmet. Sedan återstår att se vad Enklingeborna anser.

–Hoppas att det inte blir samma ramaskri som i Eckerö utan att folk förstår att det här är viktigt. Det kan ju också skapa fler arbetsplatser.

Går allt enligt planerna flyttar man in lokalerna den 1 november.

–Sedan kanske verksamheten kommer igång från den 1 januari.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Roos föreslår till Jomalanämnd

JOMALA. Kommunstyrelsen föreslår inför fullmäktige att Wille Valve befrias från sitt uppdrag som ordförande i biblioteks- och kulturnämnden i Jomala. Valve är numera specialmedarbetare för Carl Haglund vid Europaparlamentet i Bryssel och har svårt att fullfölja sitt förtroendeuppdrag.

Styrelsen föreslår att Conny Roos istället väljs in som vice ordförande, och att nuvarande vice ordförande Maria Hagman blir ordförande. (mt)

Personligt rekord gav vinst i NyanNappet

Johan Roselius fångade sitt livs längsta gädda i augusti. Med den vann han också NyanNappets augustitävling.

Roselius är en van gäddfiskare som ofta åker ut på sjön med kompisar när han är på Åland, vanligtvis bor han i Sverige. Bland annat brukar han och vännerna delta i ÅM i gäddfiske.

–Men såhär stora brukar gäddorna inte vara, den här var personligt rekord, säger Roselius om vinnargäddan.

Fisken, som han drog upp i Finström Västanträsk, uppmätte hela 108 centimeter och den vägde 7,45 kilo.

Juniorvinnare

Augusti månads juniorvinnare blev **Markus Eriksson**. Han fångade en 75 centimeter lång gädda i Lumparland Långnäs. Gäddan högg på ett drag av märket Buster jerk swallow och den vägde 2,3 kilo.

Storfiskarna vinner varsitt dragpaket och NyanNappet fortsätter. Nu gäller det att fånga den längsta gäddan under september månad. (ml)

Juniorvinnare. Markus Eriksson vann juniorklassen med den här 75 centimeter långa gäddan. Foto: PRIVAT

Jättegädda. Johan Roselius drog upp en 108 centimeter lång gädda i Finström i augusti. Den gav honom månadsvinsten i NyanNappet. Foto: PRIVAT

Provåk. Här ses medlemmar från Ålands Sjöräddningssällskap ombord på Rescue Björn Christer som är en räddningsbåt i 20-metersklassen. Foto: ÅLANDS SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAP

Bytte erfarenheter på svenskt vatten

Diskussioner, en övning på svenskt vatten och möjlighet att få testköra andra båtar. Ålands sjöräddningssällskap hade en fullspäckad helg.

Ålands sjöräddningssällskap tillbringade helgen i Mönsterås i Sverige där de bland annat fick provköra svenska sjöräddningssällskapets Viktoriabåtar. Totalt ingick åtta sjöräddningskryssare under sammankomsten.

–Det är ett utbyte vi har mellan Åland, Mönsterås och Simpevarp. I fjol var de hos oss och nu gjorde vi ett återbesök, berättar verksamhetsledare **Dag Lindholm**.

Totalt reste 60 personer från Åland, vilket innefattade både sjöräddare och dess familjer.

–Vi hade också en övning när vi var där samt galamiddag och diskussioner. En utbildningskonferens, kanske man kan kalla det.

Båtbyte

En tre dagars möjlighet att få provköra Viktoriabåtarna, som är betydligt större än de åländska, gav erfarenhet.

–Vi håller på med ett båtprojekt nu och ska ersätta Rescue Paf. Men det är ett långsiktigt projekt där vi tittar på olika modeller och kanske anskaffar om Pafmedel nästa år.

Christoffer Båskman manövrerar och kör Rescue Burre som är en räddningsbåt i 12-metersklassen. Foto: ÅLANDS SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAP

Ålänningarna testade bland annat Rescue Burre som är stationerad vid räddningsstationen i Simpevarp i Kalmar Sund samt Rescue Björn Christer som normalt återfinns vid räddningsstationen på Dalarö i Stockholms södra skärgård.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Utbildning om socialvårdsstöd

SALTVIK. Kommunstyrelsen i Saltvik omfattar landskapregeringens förslag om att anta en ny landskapslag om särskilt socialvårdsstöd, ett lagförslag vars avsikt är att värna om särskilt utsatta personers ekonomiska trygghet.

Saltvik framhåller dock att det föreslagna intervallat beslutar skall justeras efter två år är ett väl långt intervall, och man tycker att ett år är tillräckligt. Man påpekar också att det i förarbetena till lagen inte framkommer hur kommunen ska få kännedom om att en person som beviljats särskilt socialvårdsstöd avlider.

–Det bör klargöras så att kommunen kan avsluta utbetalningen av stödet i tid, menar kommunstyrelsen.

Slutligen vill man också att landskapregeringen ordnar så att kommunernas socialsekreterare får nödvändig och tillräcklig utbildning för att kunna hantera socialvårdsstödet på ett rättvist och likvärdigt sätt inom de olika kommunerna. (ml)

Alla kan vi.

Operation Hungerdagen 17-19.9
Bli insamlare eller ge ett bidrag på gatan, på nätet eller i banken. Hitta ditt eget sätt att hjälpa.

www.rodakorset.fi **Röda Korset**

FÖRETAGSJUNTAN

Du kvinna intresserad av företagande – unna dig en heldag på Kyrkogårdsö nu på lördag.

Tema: Välmående.

Avg. Långnäs kl 10, Mat + fika 30€

Läs mer och anmäl dig på www.naringsliv.ax eller ring **25 588**

Ester Miros, affärsutvecklare ÅTC

Nyan-Nappet

Ålands längsta fisketävling på gädda

**VINSTER
FÖR
1500€**

SLUTRESULTAT AUGUSTI juniorer

DATUM	NAMN	LÄNGD	VIKT	DRAG	KOMMUN
8.8	Markus Eriksson	75 cm	2,3 kg	Buster Jerk Swallow	Lumparland
15.8	Alexander Nylund	73 cm	–	Rapala Bomber	Föglö

SLUTRESULTAT AUGUSTI seniorer

DATUM	NAMN	LÄNGD	VIKT	DRAG	KOMMUN
17.8	Johan Roselius	108 cm	7,45 kg	Salomo slider	Finström
31.8	Johan Danielson	94 cm	4,8 kg	Suurhauki	Vårdö

Grattis **Johan Roselius** till längsta gäddan i seniorklassen i augusti månad! Vann ett dragpaket, värde 50€, från Fiskarboden.

Även grattis till **Markus Eriksson** för längsta gäddan i juniorklassen i augusti månad! Vann ett dragpaket, värde 50€, från Jakt- och fiskebutiken Äventyret Ab.

Vinstchecken skickas hem till vinnarna! Vi tackar för deltagandet i augusti månad och ser fram emot långa gäddor även i september.

I samarbete med:

Maria Nykvist
Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

” Jag har det riktigt bra här och har aldrig sagt att jag inte trivs.
MATE DUJILO, IFK MARIEHAMN

Ingves skrev på nytt kontrakt

FOTBOLL. Wilhelm Ingves stannar i IFK Mariehamn fram till november 2010. Efter en längre tids förhandlingar är det nya kontraktet äntligen i hamn.

– Jag känner att jag vill spela ett år till i IFK för att utvecklas till en stabil anfallare i den finska ligan. Jag tror att jag fortfarande har möjligheter att utvecklas i Mariehamn, säger Ingves till Nyan.

Han har varit en ryktenas man ända sedan debuten MyPa förra säsongen. Då blev det ett avgörande mål i slutminuterna och det är just målsnittet som Ingves vill förbättra i IFK.

– Jag vill nå en högre nivå och jag vill göra fler mål på den nivån, säger han. Om man gör många mål här så är det lättare att ta steget vidare men om man inte gör några mål så är man som vilken anfallare som helst.

Ingves har förhandlat med IFK en längre tid men säger samtidigt att det inte funnits några andra klubbar med i diskussionerna. Istället har allt handlat om att komma överens om små men viktiga detaljer i kontraktet.

– Vi är nöjda med att ha Wilhelm kvar i laget även nästa år och vi följer med spänning hans fortsatta utveckling, säger IFK:s klubbdirektör Peter Mattsson i ett pressmeddelande.

Vill ut i Europa

Ingves har en termin kvar på Ålands lyceum men efter jul blir han fotbollsspelare på heltid. Något som han tycker ska bli riktigt spännande att få testa på.

Därefter vill han gärna se

Ännu ett år. Wilhelm Ingves är IFK Mariehamns spelare fram till den 30 november 2010. Därmed har IFK kontrakt med 14 spelare inför nästa år. Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

sig omkring lite i Europa.

– Min långsiktiga målsättning är att nå ut i de europeiska ligorna, men jag har inte bråttom. Jag känner att jag har utvecklats genom att spela i Veikkausliiga och att jag klarar det fysiska spelet allt bättre. Dessutom har jag

stor hjälp av tränarna Pekka Lyyski och Stephen Ward som hjälper mig att bli en klokare och bättre spelare, säger Ingves i samma pressmeddelande.

Fokus på IFK

Men just nu, och fram till

den 30 november 2010, är det bara IFK Mariehamn som gäller.

– Först ska jag se till så att IFK blir bland de tre bästa och når en Europaplats, sedan ska vi bli lite bättre nästa år och beroende på hur det går så får vi se vad

det finns för intresse, säger Ingves.

I år har Ingves spelat 18 matcher i Tipligan och gjort tre mål.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax
tfn 528 462

Mate Dujilo.
Foto: ERKKI SANTAMALA

Dujilo trivs visst på Åland

FOTBOLL. IFK Mariehamns Mate Dujilo är lite upprörd efter en artikel i Motala & Vadstena Tidning. Tidningen framställer artikeln som om han inte skulle trivas på Åland och därför vill lämna klubben.

– Jag har aldrig sagt det, säger Dujilo till Nyan. Vad jag sa var att om Barca skulle ringa så skulle jag lämna.

Det var i måndags som Nya Åland citerade en artikel i Motala & Vadstena Tidning som handlade om IFK Mariehamns Arsim Gashi och Mate Dujilo. Både Gashi och Dujilo spelade ju i Motala AIF förra säsongen och nu ville tidningen göra ett besök på Åland.

I slutet av artikeln säger Gashi och Dujilo att de vill komma till en bättre liga än Tipligan och Dujilo tillägger även att det är tråkigt i Mariehamn vid sidan om fotbollen.

Men Dujilo själv anser att han har blivit felciterad.

– Jag har det riktigt bra här och har aldrig sagt att jag inte trivs här, säger han.

Vad han istället svarade på var en fråga om det finns många i laget som pratade hans modersmål, vilket det var i Motala, och då svarade Dujilo att det endast var Gashi. Artikelförfattaren fick det sedan till att Dujilo inte skulle trivas på Åland. (jl)

Käld fortsätter året ut

FOTBOLL. Michael Käld har fått förnyat förtroende som tränare för damlandslaget där Annica Sjölund återfinns. Men hans nya kontrakt sträcker sig ändå inte längre än till årsskiftet.

Landslaget tvingas snabbt ta nya tag efter kvartsfinalförlusten i hemma-EM. VM-kvalet inleds redan den 19 september med en match mot Armenien i Jerevan. Före årsskiftet blir det också kvalmatcher mot Slovenien och Portugal innan det är dags för Armenien igen.

55-åringen Käld har lett laget sedan 2001, men blev heltidsanställd först under uppladdningen inför EM. Tidigare har han jobbat som klasslärare parallellt med fotbollsuppdraget.

– Vi jobbar med strategin under hösten och utreder om chefstränarjobbet för damerna även i fortsättningen ska vara ett heltidsjobb. Men det är också en budgetfråga, säger Pekka Hämmäläinen vid Bollförbundet. (FNB)

Idrott för hela Norden

IDROTT. Målet är en databank för idrottsledare i Norden. I helgen vidareutvecklades projektet här på Åland med representanter från Finland, Island och Sverige.

– Det är ett grundodlat idrottsprojekt för idrottare och motionärer på alla nivåer, säger projektledaren Olav Björkström från Norrvalldrottensinstitut.

Tanken är enkel. En hemsida, några inloggningsuppgifter och så obegränsat med material om idrott och friluftsliv. Databanken ska alltså vara fylld med olika undervisningsmetoder för såväl idrottslärare som idrottsledare.

Kontakter

– Där ska man till exempel kunna hitta information om friluftsbildningen på Ålands folkhögskola och kanske motsvarande på Island. Sedan från Eslövs folkhögskola kanske det är information om hur man integrerar invandrare i samhället. Alla har sidor som man

är stark på, säger projektledaren Olav Björkström.

Projektet heter "Developing new materials for sport leaders" och är ett samarbete mellan Norrvalldrottensinstitut (Finland), Eslövs folkhögskola (Sverige), Menntaskólinn að Laugarvatni (Island) samt Cesis City Sport School (Lettland).

– Vi har en hel del att erbjuda på friluftsfrenten. Sedan har vi golf och allt som har med vatten att göra. Som paddling och dylikt, säger Hans Åkerblom, som är idrottslärare på Ålands folkhögskola, om vad Åland kan bidra med.

Det handlar alltså om att lära sig lite därifrån och något annat härifrån. Och så att knyta kontakter. Just den sistnämnda biten är en viktig del av mötet här på Åland som är det tredje totalt sedan 2008 då projektet startades.

Alla skolor

Men det är inte bara de ovannämnda skolorna som får vara med i projektet. Nej, tanken är att materialet

Utvecklar. Olav Björkström, närmast, är projektledare för "Developing new materials for sport leaders" och till vänster om honom sitter it-ansvarige Paul Bradley från Ålands folkhögskola. På andra sidan bordet, från vänster, Halldór Páll Halldórsson och, stående, Pálmi Hilmarsson från Menntaskólinn að Laugarvatni från Island, Jörgen Selin från Eslövs folkhögskola samt Hans Åkerblom från Ålands folkhögskola. Foto: ERKKI SANTAMALA

sedan ska finnas tillgängligt för idrottslärare och idrottsledare i hela Norden.

– Vi hoppas att det ska bli alla och vi utesluter ingen. Det ska finnas från grundskolan och upp till yrkessko-

lan, säger Olav Björkström.

När projektet sedan avslutas 2010 hoppas Björkström att hemsidan ändå kan finnas kvar som en kunskapsportal för idrottsundervisning i Norden. Adressen till hem-

sidan är sportsteaching.org men den är fortfarande i startfasen.

JOHAN LARSSON
johan.larsson@nyan.ax
tfn 528 462

Teamet i Falkenberg. Från vänster Carita Broberg, Lars Olsson, Anders Mansén och Thomas Sandell. Foto: PRIVAT

Tiondeplats för ART i Falkenberg

MOTORSPORT. Alandia Racing Team slutade på en tiondeplats i sin klass, 21:a totalt, när den fjärde deltävlingen av Nordic Endurance Challenge kördes i Falkenberg i lördags. Därmed behöll teamet sin sjundeplats i sammanhanget. I teamet ingår **Anders Mansén, Thomas Sandell, Carita Broberg** samt mekanikern **Lars Olsson**. Finalen, och den femte deltävlingen, körs på Anders-torp den 26 september. (jl)

Sista chansen hoppa på IFK-resa

FOTBOLL. IFK Mariehamns supporterklubb Green Mean Machine ordnar resa till Tammerfors och Ratina stadion inkommande lördag då Tampere United tar sig an IFK Mariehamn. Supporterresan avgår från bussplan i Mariehamn på

lördag klockan 02.15 och är tillbaka i Mariehamn natten mot söndagen 01.30. Pris för resan är 35 euro och då ingår båt- och bussresa samt inträde till matchen. Anmälan sker till IFK:s kansli tel 16345 senast i dag onsdag 9 september. (mn)

Inför TamU-IFK på Å24

TV. I kvällens Hösttvsändning på Åland 24 blir det ett längre reportage från IFK:s träning på WHA. Det blir kommentarer från flera av spelarna och ett längre snack med IFK:s tränare **Pekka Lyyski** och

Å24:s fotbollsexpert **Daniel Norrmén**. De pratar om IFK:s bortamatch mot Tampere United nu på lördag, om slutspurtan på säsongen, om IFK:s möjlighet till spel ute i Europa och om det sker med Lyyski som tränare för laget.

Sportens kom ihåg

Agility.ax: Ordinar inofficiell hundutställning 12 september. För mer info gå in på vår hemsida www.agility.ax eller kontakta maria 040-5147954, maria.abonde@pp.inet.fi eller Lillan 0400-805816, lillan@aland.net.

Basket Åland: Basketträning för damer hålls måndagar 17.30-19.00 och tisdagar 19.30-21.00 på Sjömansskolan. Ansvarig tränare Joachim Torsson: 0457 3435150. Basketherrarna har träning på Sjömansskolan 20.30-22.00 på tisdagar och basket för 12-15-åringar börjar 17.00-18.00 på fredag den 11 september på Strandnäs skola. Ansvarig tränare Andrew Hagmark-Cooper: 0457 342 9202

BC Clipper: Klubbträning torsdagar 20.00-21.00.

IF Åland-orientering: Hippo-orienteringskolans avslutning på lördag 12 september. Samling vid Eckeröhallen 14.00.

LIF/Liffarna Innebandy: Måndagar 17.00-18.00 i Godbyhallen. Alla upp direkt så vi blir lite gäng!

MLK-tennis: Vuxenkurs i tennis oberoende spelstyrka under hösten på Bollhalla. Torsdagar 18.00-19.00 eller 19.00-20.00. Start 10 september, anmälan snarast till MLK tel 23337 eller mlk@aland.net

SJVF: Ålgtävling 20+20 skott med miniatyrgevär i Gun-narsby lördag 12 september 10.00. Sunes Jakts vandringspris

JIK-volleyboll: Träningarna för nya och gamla grupper, från 10 september, i Vikingahallen: Högstadies flickor och -pojkar måndagar och onsdagar 15.30-17.00 (kontakt 04575692259), högstadiespojkar tisdagar och torsdagar 18.00-20.00 (Jörgen Pettersson 04573135640), högstadies flickor tisdagar 18.00-20.00 (Kenneth Carlsson 04573311594), JIK dam B tisdagar och torsdagar 18.00-20.00 (Tina Danielsson 0400605891), JIK herr A tisdagar och torsdagar 20.00-22.00, JIK dam A tisdagar och torsdagar 20.00-22.00, motionärer torsdagar 20.00-22.00 (T Wikstrand 0400791014), gymnasium och fackskolor torsdagar 18.00-20.00 och OBS i Sjömansskolan måndagar 16.00-17.30 (Micael Källman 0407510964). Se även www.jik.ax

ÅID-orientering: Åbolandskampen söndagen 27 september vid Sportkila i Sund. Första start 09.00. Anmälan till ÅID:s kansli senast fredagen 18 september 14.00 till ÅID:s kansli tel. 19170, 23190.

ÅID-orientering: Nyan-bommen, torsdag 10 september, start 18.00-19.00, Svinö, Lumparland. Bastu finns!

ÅID-orientering: Anmälan till Hanstadbubblen 19-20 september senast 10 september till kansli tel 19170

ÅID-skidor: Skidläger i Jämjarvi-skid tunnel den 18-20 september. Anmälan görs till Bosse Ekblom tel: 0407320982 senast den måndagen den 14 september.

RIKSNYTT

Uppslagsverk om Finland finns gratis på webben

HELSINGFORS. Hela Uppslagsverket Finland finns nu gratis på webben och uppdateras kontinuerligt. –Det här är fondernas gåva till allmänheten, säger kanslichefen för Svenska folkskolans vänner **Christoffer Grönholm**.

År 2003–2007 utkom den helt omarbetade utgåvan av Uppslagsverket Finland i fem band.

–Med tanke på de tio miljoner euro som arbetet bakom uppslagsverket kostat var vi övertygade att internetupplagan måste bli kommersiell. Men vi ändrade oss och sätter ut allt material gratis på nätet, säger Grönholm om satsningen.

På adressen <http://www.uvf.fi> hittar man i dag 12.000 uppslagsord. De vanligaste uppslagsorden är personer och orter. Utöver text innehåller databasen också fotografier, grafik och kartor.

Utvald skara

Ett redaktionsråd med 20 finlandssvenska experter från olika samhällsområden, bland andra zoologiprofessorerna **Kristian Donner**, professorn i religionsvetenskap **René Góthóni** och etnologiprofessorn **Bo Lönnqvist** har tillsammans med två heltidsanställda redaktörer i uppgift att uppdatera webbencyklopedin som upprätthålls av Schildts.

Uppdateras kontinuerligt. Ett redaktionsråd med ansedda forskare och experter ser till att informationen i den nya gratisencyklopedin är tillförlitlig. Uppslagsverket hittas på sidan <http://www.uvf.fi>

–Uppslagsverket skiljer sig från Wikipedia genom att endast utvalda personer får skriva och uppdatera artiklarna. Det här är en kvalitetsgaranti, säger **Henrik Ekberg** som är huvudredaktör för de två bokutgåvorna av Uppslagsverket Finland. Mätt i snabbhet och antal sökord är det omöjligt för Uppslagsverket 2.0 att konkurrera med Wikipedia,

men söker man tillförlitlig information ur ett finlandssvenskt-finländskt perspektiv är den nya webbencyklopedin ett stort hjälpmedel. –Wikipedia är problematisk för till exempel skolelever och studerande eftersom tjänsten har ojämn kvalitet och ibland innehåller direkta felaktigheter. Via Uppslagsverket 2.0 får man uppgifter som säkert stäm-

mer, säger **Johan Lindberg**, redaktör för encyklopedin. Redaktionen följer med viktiga händelser, till exempel politiska val, och uppdaterar webbencyklopedin efter hand. Ett par dagar efter ett riksdagsval dröjer det innan de nya uppgifterna finns med i webbuppslagsverket, uppskattar redaktionen.

FNB-SPT/MARIA GESTRIN-HAGNER

Rökning, men inte snus, ökar ms-risk

STOCKHOLM. Rökare löper högre risk än andra att drabbas av multipel skleros (ms). Men själva nikotinet är inte boven i dramat, enligt en ny studie. Snusarna sällar sig nämligen inte till riskgruppen.

Forskare har länge misstänkt att rökning kan kopplas till den obotliga neurologiska sjukdomen ms, som kan ge bland annat nedsatt syn och känsel samt gångsvårigheter.

Misstankarna stärks nu av en studie bland 902 personer med ms som har jämförts med nästan 1900 kontrollpersoner utan

sjukdomen. Studien har utförts av forskare vid Karolinska institutet (KI) och publiceras i medicintidskriften *Neurology*.

Tydlig riskfaktor

Deltagarna fick svara på frågor om tobaksanvändning och andra levnadsvanor, och när resultaten bearbetades statistiskt föll rökningen ut som en tydlig riskfaktor. De kvinnor som rökte vanemässigt löpte 50 procent högre risk att drabbas av ms jämfört med icke-rökarna. Bland männen var risken fördubblad. Risken kvarstod i upp till fem år efter det att en person hade fimpat för gott.

Intressant nog fanns inget

motsvarande mönster alls hos snusarna – snarare hade de som snusat i minst 15 år en minskad risk att utveckla sjukdomen.

–Men snus kan ha andra negativa effekter och resultaten ska inte tolkas som att snus kan användas i sjukdomsförebyggande syfte, säger **Ann Hedström**, projekt-samordnare vid KI.

Fler studier

Vad det än är i cigaretterna som ökar sjukdomsriskerna så är det inte nikotinet, är forskarnas slutsats. De spekulerar i att rökens och dess effekter på luftvägarna skulle

kunna bana väg för vissa ms-kopplade virusinfektioner. Eller så skulle ämnena i rökens kunna påverka immunförsvaret med ödesdiger effekt hos dem som bär på riskgener för sjukdomen. Fortsatt forskning kan förhoppningsvis räta ut frågetecknen.

Den här typen av studier som KI-forskarna presenterar kan aldrig ge svar på frågan vad som är orsak och vad som är verkan bakom ett samband. Det kan bara kontrollerade experimentella studier göra och en sådan vore omöjlig att sjösätta av både praktiska och etiska skäl. (FNB)

Ekonomi

1,8 miljarder sms första halvåret

HELSINGFORS. Antalet mobila abonnemang i Finland steg till hela 7,3 miljoner i slutet av juni.

Nästan 0,7 miljoner nya abonnemang togs i bruk under början av året, uppgav Kommunikationsverket på tisdagen. Det ökande intresset för mobila bredband trissade upp tillväxten. I slutet av juni fanns det i

snitt 1,4 mobila abonnemang per finländare. Antalet fasta anslutningar fortsatte att sjunka till 1,5 miljoner.

–I början av året fanns det tecken på hårdare konkurrens på mobiltelefonmarknaden. Omkring 40 procent fler mobiltelefonnummer porterades än året innan, säger experten på kommunikationsmarknaden **Jukka-Pekka Juutinen**.

Mängden data som överfördes över de mobila näten fortsatte öka kraftigt, visar Kommunikationsverkets marknadsöversikt. Tillväxten av mobilsamtalsminuter bromsades däremot upp och antalet mobilsamtal minskade enligt översikten med två procent.

Elisa blev under början av året starkast på mobilmarknaden med en marknadsan-

del på omkring 38 procent i juni. Telia Soneras andel var omkring 36 procent och DNA:s 23 procent.

Finländarnas talade sammanlagt nästan 7,5 miljarder minuter i mobiltelefon under årets första halva, i snitt 2 timmar 20 minuter per man. Dessutom sändes över 1,8 miljarder sms och omkring 20 miljoner multimediedeländan. (FNB)

DEBATT

Bara för vissa?

■ **Jag undrar** om det är så att hela jobbet med **Jack Mattssons** minnesfond, inklusive en Katrina-konsert som man hört ryktas om, endast berör gamla Ålands läsare, eftersom informationen om det i Nya Åland inskränker sig till en inledande artikel i medlet av augusti och en kort uppföljning.

Det lär redan börja bli slutsålt till konserten, men jag

har inte sett någon annonsering i Nya Åland vare sig om konserten eller om behovet av körsångare.

Det har inte heller framkommit om "den nybildade minnesfonden" faktiskt är ny, eller hur den förhåller sig till den minnesfond som bildades i samband med Jacks bortgång och från vilken medel veterligen redan har delats ut.

Vem/vilka är alltså fondägare och vem är konsertarrangör?

Med kännedom om Jack Mattssons öppna sinne hoppas jag att det inte finns några "bara för vissa"-tendenser, utan att alla förberedelser sker med stor gemenskap och i god sämja.

Gösta Helander

Nya Ålands redaktion rapporterar mer än gärna om Jack Mattssons minnesfond, såsom vi redan gjort, i den mån vi får information om vad som händer. Hur minnesfonden annonserar kan vi dessvärre inte påverka.

Nina Fellman
chefredaktör
Nya Åland

I pension. Christina Wikner-Löthman går i pension från vuxenpsykiatrin, men fortsätter jobba för sina hjärtefrågor. I fredags uppvaktades hon av personalen med blommor och tårta.

Jobbar vidare med sina hjärtefrågor

Christina Wikner-Löthman, eller bara "Fia", går i pension från sitt arbete inom vuxenpsykiatrin. Men sina hjärtefrågor om krishantering och våldsbrott mot kvinnor tänker hon fortsätta jobba med.

–De här ämnena är något som sitter i huvudet, hjärtat och hela kroppen, säger hon.

Egentligen är det länge sedan Christina "Fia" Wikner-Löthman arbetade sin sista dag eftersom semester och kompedigheter kom emot. Officiell dag för pension var dock 1 september och i fredags avtackades hon vid sin arbetsplats på vuxenpsykiatriska mottagningen med blommor, kaffe och tårta.

Genom åren har hon arbetat som bland annat specialistsjuksköterska och familjeterapeut samt varit ordförande för krisledningen. Sistnämnda gjorde att hon figurerade mycket i tidningarna bland annat vid Estonias förlisning 1994.

Karriären började när hon blev färdigutbildad sjuksköterska från Vasa 1970.

–Jag fick en tjänst på Grelsby sjukhus bara en månad efter att jag var färdig. Jag hade ingen aning om att jag skulle vara avdelningssköterska, jag var ung och grön men arbetade med människor med betydligt mer erfarenheter, säger hon.

Hon upptäckte snart att hon inte behärskade psykiatrin efter sin utbildning, men mentaltvården intresserade och hon utbildade sig vidare efter

ett år på jobbet.

–När jag kom tillbaka från en specialkurs i Helsingfors hade jag mycket mer kunskap.

Stod inte ut

Senare valde hon att flytta till Norge. Hon blev erbjuden två jobb i Oslo samt ett i Bergen och valde det sistnämnda.

–Alla hade sagt att det var enkelt att flytta till Norge, att norska var lätt att förstå. Men jag förstod ingenting först, särskilt vid läkarronderna. Men efter två veckor satt språket! Värre var det när det efter en månad kom upp en läkare från Oslo, då hade jag lärt mig Bergendialekten och förstod på nytt ingenting, säger hon och skrattar.

Det var i Norge hon för första gången kom i kontakt med katastrofberedskap. Ett ämne som senare skulle ligga henne nära.

–Det regnade för mycket i Bergen, jag stod inte ut och flyttade istället till Uppsala där jag blev avdelningssköterska på en alkoholistavdelning, säger Fia.

I början på 80-talet kom hon tillbaka till Åland med sin dåvarande sambo och sitt barn. Hon arbetade på nytt vid Grelsby innan hon fick en tjänst vid mentalbyrå – det som idag är den vuxenpsykiatriska enheten inom Ålands hälso- och sjukvård.

–Jag var mammaledig ett par år därifrån, och när jag kom tillbaka 1988 hade man bildat en krisgrupp inom centralsjukhuset. De behövde en medlem från psykiatrin och

då gick jag in. Det var där mitt intresse för kris och katastrof verkligen började.

Saknas krisplan

Hon ingick i en grupp på fem personer som 1989 utbildades på ett katastrofsymposium i Stockholm. Efter kursen var hon och de andra mogna att skriva en katastrofpsykiatrisk plan. Den har legat till grund för de kurser som genom åren arrangerats på Åland.

–Den allra första kursen involverade vi tre stora föreläsare. Det kostade 25.000 gamla mark och min chef sa nej, men till slut gav alla rederier 3.000 mark var och landskapet sponsorerade med 5.000 mark. Det var en viktig kurs och planen skrevs, säger Fia Wikner-Löthman.

Trots att det är 20 år sedan finns det fortfarande delar som inte täcks upp.

–Det finns ingen krisplan för efterlevande vars anhöriga plötsligt dött. Alla behöver det inte, men i dag är folk medvetna. Vi ska vara aktiva, människor ska inte behöva tigga och söka hjälp.

–Man borde sköta det psykiska precis som det fysiska. Ta prover, göra återbesök... Åland är ändå otroligt utbildad inom ämnet, jag har själv utbildat över 2.000 personer, säger hon. Christina Wikner-Löthman har också en annan hjärtefråga: våldpsykiologi. Främst handlar det om kvinnor som blir miss-handlade av sina män.

–Vad gör att man blir utsatt? Varför går man inte? Varför känner man skuld? Jag har gått en kurs där jag lärt mig att möta män och se på frågan: vad gör

dem till våldsutövare? Det finns mycket av den här sorten på Åland, men i dag finns det hjälp för männen som har grupper de kan söka sig till.

Tackar fotbollen

Fia hoppas att man introducerar ämnena om våld och katastrofer, som båda är trauman, redan tidigt i utbildningsstadiet. –Barn som levit i en familj där det förekommer våld hamnar ofta själv där som vuxna. Kan man hjälpa barn tidigt skulle det se annorlunda ut.

Även om pensionen nu är ett faktum för Fia så jobbar hon kvar vid vuxenpsykiatrin ett tag till. Hon har kvar drygt en handfull patienter som ännu inte är färdiga. Hon har dock avgått som ordförande för krisledningen, men tänker jobba vidare med ämnet genom en egen firma.

–Jag vill föreläsa och föra min kunskap vidare. De här ämnena är något som sitter i huvudet, hjärtat och hela kroppen.

En person som Christina Wikner-Löthman som jobbar med så tunga ämnen behöver också rensa huvudet och tänka på annat. Hon har hittat sin väg.

–Det är min tredje sak jag brinner för, fotbollen! Min son började spela och snart upptäckte jag att det var roligt att vara fotbollsmamma. Vi träffas fortfarande, vi föräldrar till P80. Det sitter mycket hemskt i mitt huvud, så IFK Mariehamn och Åland United har hjälpt mig slappna av många stunder.

Text och foto:
MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

ÖVRIGT

Trafikmeddelande

På grund av klaffbyte är **Seglinge linfärja** ur trafik tisdagen den 15 september från kl. 08.00 – 13.45.

Persontrafik mot beställning varje hel- och halvtimme tfn 018-55625.

Ängöunds linfärja har trafikavbrott onsdagen den 16 september kl. 09.00 – 11.00, p.g.a. pontonbyte.

Förbehåll för ändringar.

Trafikavdelningen

ÖVRIGT

DELGIVNING BESLUT

Enligt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets beslut, ÅMH-Pn 19/09, den 2 september 2009, beviljades Ålands vindenergi andelslag miljö-tillstånd för utläggande av kabel inom Eckerö och Hammarlands kommuner.

En kopia av beslutet finns framlagt vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets kansli. Beslutet finns även tillgängligt på Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets hemsida www.miljohalsoskydd.ax

Besvär över Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets beslut kan anföras av sakägare hos Ålands förvaltningsdomstol senast trettio dagar räknat från den dag då beslutet delgavs ändringssökanden.

Sakägare delges endast genom denna annons i enlighet med 17 § LL (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. En sakägare anses ha blivit delgiven beslutet den sjunde dagen efter annonsens publiceringsdatum.

Nya Åland den 11 augusti.

LEDIGA PLATSER

**Landskaps-
åklagarämbetet
i landskapet Åland**
lediganslår
en tjänst som

**landskaps-
åklagare S11**

Tjänsten är placerad vid landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland. Tjänsten är ordinarie och kan besättas omedelbart.

Landskapsåklagaren skall ha avlagt juris kandidatexamen och ha den skicklighet som behövs för att tjänsten skall kunna skötas. Behörighetsvillkoren är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktig förmåga att förstå finska.

Till riksåklagarämbetet riktad skriftlig ansökan ska tillställas landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland, Pb 87, 22101 MARIEHAMN senast 23.9.2009 före tjänstetidens utgång.

Tilläggsuppgifter ges av ledande landskapsåklagare Jens-Erik Budd, tel 010-3626909.

Ingen mattvätt i Saltvik än

■ **SALTVIK.** Tidigast 2011 kan en mattvätt på land bli aktuell i Saltvik.

Ett medborgarinitiativ med rubriken "Vi önskar matt-tvätt på land i kommunen", undertecknat av 50 personer, lämnades in redan förra året och kommunen har sedan dess undersökt förutsättningarna att köpa en mattvätt tillsammans med Alltvätten. Företaget

har dock inte varit intresserat, men man har kunnat tänka sig att upplåta mark för ändamålet.

Tekniska nämnden föreslog att 15.000 euro tas upp i 2010 års budget för att anlägga en mattvätt, men nu har kommunstyrelsen bestämt att ärendet behandlas på nytt i samband med verksamhets och ekonomiplanen för 2011-2013. (ml)

På agendan när Ir träffar Saltvik

■ **SALTVIK.** Saltviks kommunstyrelse har i första hand tre frågor de vill diskutera när landskapsregeringens kommunrunda hålls på Ödkarby skola den 21 september.

Först vill man diskutera eventuella gång- och cykelbanor längs kommunens huvudvägar mellan Fremmanby och Haraldsby samt Kvarnbo och Krokund, för det andra vill

man diskutera stöd till företag och butiker i randkommunerna och för det tredje vill man klarlägga regler och ansvarsfördelning mellan landskapsregeringen och kommunerna, exempelvis kostnader för verkställighet av lagändringar och fördelningen av kostnaderna.

Allmänheten är inbjuden till mötet som startar klockan 19. (ml)

TV-programmet

onsdag 9 september

6.15 Fråga doktorn (R) [6435083] Även 10/9, 12/9.

7.00 Rapport [29147]

7.07 Regionalt [202702606]

7.28 Gomorron Sverige [390511286]

10.30-13.00 UR [8782373]

13.00 Rapport [15248]

13.05 Jag och min familj (R) [132354]

13.35-14.05 Sista färden med bokbussen (R) [519489]

15.10 Flottan dansar [7147441] **FILM** Amerikansk komedi från 1936. I-rollerna: Fred Astaire, Ginger Rogers.

17.00 Rapport [73444]

17.05 Gomorron Sverige [362977]

17.55 Älskade, hatade förort (R) [5585606] Även 10/9.

18.55 Sportnytt [6821314]

19.00 Rapport med A-ekonomi [37625]

19.10 Regionala nyheter [5776199]

19.15 Go'kväll [698199] Magasin. Maud Onnermark bjuder på lättlagade rätter. Premiär för serien Schlagerpärlor. Även 10/9.

20.00 Kulturnyheterna [87644]

20.15 Regionala nyheter [4752199]

20.30 Rapport med A-ekonomi [828]

21.00 Uppdrag granskning [53267] Samhällsprogram. Bärindustrin är beroende av arbetskraft från bland annat Thailand.

22.00 Livvakterna [42151] Dramaserie. Del 3 av 10.

23.00 True blood [76996]

23.55 Kulturnyheterna (R) [3391083]

0.10 Himmelblå (R) [6123213]

0.55 Den stora resan (R) [7831519] Även senare i dag, 10/9.

1.55 Studio 60 on the Sunset Strip (R) [3555497]

2.40 Dr Åsa (R) [3148687]

3.10 Svenska dialektmysterier (R) [1111720] Även 11/9 och 13/9.

3.40 Andra Avenyn (R) [7056126]

4.25 Debatt (R) [9700861] Även 12/9.

4.55-5.55 Den stora resan (R) [5429687] Även 10/9.

16.10 Lyx-kryssning i havskajak (R) [516426] Även 13/9.

16.35 Det förlutna hälsar på 1809 (R) [2640335] Reportageserie. Även 12/9.

17.05 Agenda (R) [6155248] Fördjupande samhällsprogram.

17.50 Debatt (R) [85977] Även senare i dag och 12/9.

18.20 Nyhetstecken [2102996]

18.30 Oddasat [97170]

18.45 Uutiset [887996]

19.00 Historien om Big Bang [32441] Brittisk vetenskapsfilm från 2008. Universum har alltid funnits och kommer alltid att finnas. Så trodde fysikerna allmänt.

19.55 Rapport [8862462]

20.00 Vem vet mest? [4335] Frågesport. Programledare: Rickard Olsson. Även 13/9.

20.30 Snabbare än snabbmat [3606] Brittisk matlagningsserie från 2007. II. Stjärnkocken Gino D'Acampo försöker laga fish and chips snabbare, billigare och godare. Även 13/9 och 15/9.

21.00 Postadress Manchester [60444] Brittisk dramaserie om män, kärlek och lögn. Del 3 av 6.

21.50 Kvinnliga designers [5645460] Reportage. Del 3 av 9.

22.00 Aktuellt [4199]

22.30 Säsongstart: Babel [6170] Svenskt litteraturmagasin. Möt författaren och historikern Peter Englund, ny på jobbet som ständigt sekreterare i Svenska Akademien. Programledare: Daniel Sjölin.

23.00 Sportnytt [36967]

23.15 Regionala nyheter [6023489]

23.25 Rapport [1772248]

23.30 Modehuset Chanel [1880] Fransk serie. Även 12/9, 15/9.

0.00 Filmen jag inte pratar om längre (R) [51861] K special.

1.00 Vetenskapsmagasinet (R) [5850774] Även 12/9.

1.30-2.00 Skräckministeriet (R) [5853861] Del 1 av 8.

7.30 Montel Williams show [3259165]

8.25 Spin City (R) [516426]

8.55 Alla älskar Raymond [8015847]

9.25-9.50 How I met your mother [8616083]

10.40 Rachael Ray [4941625]

11.30 Våra bästa år (R) [1716460]

12.25 Top model 4 (R) [8339199]

13.20 How I met your mother (R) [4942977]

13.45 Alla älskar Raymond (R) [289557]

14.15 Oprah Winfrey show [577373]

15.10 Extreme home makeover [9585083]

16.05 The Tyra Banks show [4985996]

17.00 Top model 4 [726977]

18.00 Project runway [720793] Amerikansk realityserie från 2005. Del ett av två i finalomgången.

19.00 Bones (R) [856557] Amerikansk dramaserie från 2007.

20.00 2 1/2 män [761880] Amerikansk komediserie från 2007.

20.30 2 1/2 män [760151] Amerikansk komediserie från 2007.

21.00 Extreme home makeover [487441] Amerikansk inredningsserie från 2008. Familjen Drumm har hjälpt många barn med handikapp genom åren, medan de själva bor i ett hus utan värme på mark som används som soptipp. Programledare: Ty Pennington.

22.00 Efterlyst [483625] Svensk programserie från hösten 2009. Programledare: Hasse Aro.

23.00 Too fat for 15 [474977]

0.00 Navy CIS [829478]

1.00 2 1/2 män (R) [7435497]

1.25 2 1/2 män (R) [2402565]

1.50 Spin City (R) [2634861]

2.15 Law and order [3128942]

3.05 Drew Carey [8098855]

3.30 Two weeks [7075942] **FILM** Amerikansk komedi från 2006. I rollerna: Sally Field, Ben Chaplin.

5.10-6.00 Montel Williams show [5668671]

6.15 Äktenskapsakuten [24853373]

6.50 Nyhetsmorgon [85875083]

11.00 Nyhetskanalen [145248]

11.05 Efter tio (R) [4716903]

12.00 Nyhetskanalen [823489]

12.05 Efter tio (R) [7318538]

12.55 Hem till gården [672977]

13.20 Hem till gården [1474460]

13.55 Nyhetskanalen [2486460]

14.00 Trav: Dagens rätt [727712]

14.25 Förlösningskliniken [7307489]

15.30 Nyhetskanalen [186441]

15.35 Små i stora världen [1424606]

16.05 Ghost whisperer (R) [2386793]

16.55 That '70s show (R) [6106267]

17.25 That '70s show (R) [804354]

17.55 En orangutang dagbok (R) [269267]

18.25 Lokala nyheter [4952557]

18.35 Lokalt väder [8631444]

18.45 Studio: VM-kval [610977]

19.15 Lotto, Joker och Drömvinsten [106915] Annika Duckmark presenterar dagens lotto- och jokerdragningar med chans till drömvinsten.

19.25 Studio: VM-kval [3884002]

19.30 Fotboll [5756996] Direkt. Malta-Sverige.

22.00 Idol 2009 [481267] Svenskt underhållningsprogram från 2009. Del 2 av 27. Från uttagningarna i Göteborg.

23.00 Nyheterna [279064]

23.25 Sporten [8183151]

23.35 Vädret [5762606]

23.38 Lokalt väder [305762606]

23.40 Heroes [4741460]

0.40 Jordan, rättsläkare (R) [8067316] En reporter, som höll på med ett reportage om en ung prostituerad, hittas ihjälskjutet.

1.35 Anna Pihl (R) [8979923]

2.30 Arkiv X (R) [4482126]

3.15 Advokaterna (R) [4845855]

4.00 Greetings from Tucson [2053584]

4.25 Greetings from Tucson [8005584]

4.45 Commander in chief (R) [8646010]

5.30-6.15 Reprisstart: Ice road truckers (R) [7682107]

6.00-10.00 Godmorgon med A-laget

14.00 Mat med Tina Tina bjuder på buffémat som passar vid större tillställningar som bröllop, födelsedagskalas, studentskivor etc.

14.30 Wiz Quiz Frågesport på engelska för barn.

14.40-14.56 Ghost Stories Folk i alla länder fascineras av spökhistorier.

16.55 Guld och gröna skogar Det av människan skapta CO2 tar på klimatet, men du kan göra något: Hjälpt miljön och spara pengar!

17.25 Sportmagasinet Människor i idrottens värld.

17.55 TV-nytt

18.00 BUU-klubben: Bärtill Giraffen.

18.30 Park Säsongstart. Sommar och lov. Var händer det roliga? Måste man välja mellan kompisarna och familjen? Diskussion och improvisation.

19.00 Mums mums med No-man Del 8 av 8. Lorina Farman.

19.30 TV-nytt

19.55 Sportnytt

20.00 Strömsö Camilla visar sina favoritinslag från i våras. Det blir en vinhylla, kudde med tygbollar, tapettavla, shepards pie och en loppisrunda till Karleby.

20.40 Pixel

21.00 Spotlight: Drabbad av privatisering Textad. I Karis får åldringarna inga sängkläder, mediciner och inget toapapper i det nya servicehemmet.

21.30 De halvt dolda Del 2 av 4. Om de som fick leva, och de som inte fick leva.

22.30 TV-nytt

22.40 Råfilm 2009 En verklig råfilm är filmen Deadlock som redan uppnått kultstatus.

23.10 Sportmagasinet Människor i idrottens värld.

23.40-23.54 Oddasat

ÅLANDSKANALEN

KI 18:30, 19:30, 21:30, 22:30, 23:30

Nyheter, boktips och eventuellt sportinslag.

ÅLANDSKANALEN

KI 19.00-19.20.

Vilken sommar. Mats från tv.m.ax gör en djupdykning i sommarens alla aktiviteter.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ

6.45-10.00 Gomorron. Med Eva Ericsson. 6.50 Beträktelse. 6.55 Ålandsnytt. 7.00 Aktuellt. 7.30 Ålandsnytt. 8.00 Aktuellt. 8.30 Ålandsnytt. 9.00 Musikaletten. 9.30 Ålandsnytt. 9.45 Sagostunden. 10.00-15.00 Mittpådan. Med Tony Wikström. 10.30 Ålandsnytt. 11.30 Ålandsnytt. 11.40 Musik. 11.45 Låshörnan. 12.00 Aktuellt. 12.10 Musik. 12.15-12.30 Kulturen. 13.00 Ålandsnytt. 13.03 Lyssnarnas 10 i topplista. 14.00 Ålandsnytt. 14.03 Skratte-salva. 15.00 Ålandsnytt. 15.03 Gröna fingrar. Lyssnarna ställer frågor om växter ute och inne till Ålands Radios expert. Sänds i repris på lördag kl 10.00. Med Leif Sundberg. 16.00 Aktuellt. 16.15-17.45 Åland idag. Nyhetsmagasin med reportage, intervjuer och debatter. Med Emelie Svedjer. 16.15 Arena. En aktuell makthavare intervjuas om aktuella frågor. Sänds i repris på lördag kl. 11.00. 17.00 Ålandsnytt. Sänds även kl. 19.00. 17.45 Kulturen. Repris. 18.00 Aktuellt. 18.03 Ålandsnytt. Sänds även kl. 20.00. 18.06 Musik. 18.10 Lyssnarnas 10 i topplista. Repris från kl. 13.03. 19.00 Ålandsnytt. Repris från kl. 17.00. 19.10 Åland idag. Repris från kl. 16.15 - 17.00. 20.00 Ålandsnytt. 20.03 Åland idag. 20.40 Låshörnan. 20.55-21.00 Beträktelse.

Dags att sätta Malta på plats

Det är dags för herrlandslaget att fortsätta jakten på en biljett till Sydafrika och fotbolls-VM 2010. I kväll står Malta på den andra planhalvan, vilket - om man blickar bakåt i tiden - inte borde bli något större problem för svenskarna.

TV4 19.30

Se det med egna ögon www.24.ax

5.55 En sann historia: Eskos långa hopp [9259880]

6.25 Ettans morgon-tv [84319809]

9.30 Emilies dotter [4646915]

10.15 Arto Nyberg [6138793]

11.00 Tv-nyheter [25644]

11.05 YLE News [4456809]

11.10 Läkarcentralen på Clarence Street [3045731]

12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [20977]

13.00 Tv-nyheter [33644]

13.05-13.56 En fascinerande värld: I-vassbåt [777625]

14.05 Naturstund: Djurvärldens gåtor [1165373]

14.30 Javisst, herr minister (R) [4489]

15.00 Tv-nyheter [37642]

15.05-15.56 Doktor Finlay [2835625]

16.05-16.55 Den vida naturen: På Söderhavets vidder [3153737] Del 1 av 6.

17.00 Tv-nyheter [37847]

17.08 Läkarcentralen på Clarence Street [300490199]

18.00 Tv-nyheter och väder [5712]

18.30 Prima [3731]

19.00 Historia: Hitlers Örn-

näste [55880] Hitler drog sig gärna tillbaka till sin villa i bergen i Obersalzberg. Efter kriget avslöjades nätverket av bunkrar som hade byggts under villan.

19.55 Ån flödar vinet [412977]

20.25 Viking Lotto [4126809]

20.30 Tv-nyheter och väder [77267]

20.55 Sportrutan och V5-travet [3150847]

21.05 A-studion [1996731]

21.40 A-plus [549064]

22.00 Fjärrlinjen: Patientens plåga i Kina [78793]

22.50 Tv-nyheter [6541147]

22.55 Historia: Blodbadet i Nanking [4316731] Japanska soldater började år 1937 systematiskt döda den kinesiska befolkningen i Nanking som de erövrat.

23.50-0.19 Fritt fall [1629118] Del 1 av 6. Rick gör reklam för återanvändning på teve. Det finns mycket att hoppas på även i Ricks egna återanvändningskunskaper.

4.00-5.55 Nyhetsfönster [6128107]

6.00 Tellus-frågesport [7398170]

6.50-8.17 Lilla tvåan [7250118]

8.17 Infosnutt om reflex [209120248]

8.20 POPsis! [9709002]

8.33 Glada gnägg [301332688]

8.43-8.47 Naturobservation: Lönnen, höstfärgerna [301036151]

8.53 På gräsrotsnivå [301032335]

9.00 Oddasat [15793]

9.15-10.35 Regionala nyheter [5764557]

10.35 McLeods döttrar [3457267]

11.20 Matdoft i trädgården [1653880]

11.50 På riskgränsen: Yrke - räddningsarbetare [3840118]

12.45 Nyhetsåret [323373]

12.55 Banvaktens vackra Inkeri **FILM** [9106538] Finskt drama från 1950. I rollerna: Helena Kara, Erkki Viljos, Eino Kaipainen. Regi: H. Leminen.

14.20 Aktuella Tvåan [1741083]

15.10 Mötesplats: Tillfällig hjälte [5816712]

15.40 Gröna rum [5806335]

16.10 Lilla huset på prärien

[8972422]

17.00 Nicke Nyfiken [32267]

17.23 Lilla tvåan [300916793]

18.00 Mannen utan hustru [12248]

18.50 Tv-nyheter [1795286]

19.00 Regionala nyheter [71034]

19.10 Sportrutan [6599606]

19.15 Tvåans höstväder [6529847]

19.20 Finland express [5735712]

20.00 Hemlig miljonär [71354]

20.50 Hemmakockars recept [2666199]

21.00 Dår björkarna susa (R) [22002]

21.50 Tv-nyheter, väder och sport [7615118]

22.05 Dokumentärprojekt: Burma VJ [2677118]

23.30 Den hårda lagen: Specialenheten [75793]

0.10 Dolt ord [1275229]

1.00 Tellus-frågesport [1478923]

2.00 Frågespel [5794229]

3.00 Dolt ord [5798045]

4.00 Sudoku [5601565]

5.00-6.00 Frågespel [5605381]

5.30 Väder [8018170]

6.05 Studio55 [6897422] Pratshow för dig som är över 50. Programledare är Pirjo Haapoja och Markku Veijalainen.

6.25 God morgon Finland [57313335]

9.10 Studio55 [4175170]

9.35 Vad ska vi äta idag? [7919977]

9.40 Känslor och dofter [6805199]

10.25 Eurojakten [1525688]

10.35 Emmerdale [4606625]

11.00 Emmerdale [417977]

11.25 Köpkanalen [8927489]

12.25 Astro-tv [9887557]

12.50 De vackra och de djärva [958809]

13.15 De vackra och de djärva [5578847]

13.40 Vad ska vi äta idag? [5403422]

13.45 Godmorgon Finlands bästa bitar [352151]

14.10 Nöjesnytt [8322354]

14.15 Klassfest [923489]

14.45 Låskarna [4154915]

15.40 Biisikärpänen [5372511]

16.30 Eurojakten [922644]

16.55 Nyheter [5995557]

17.00 De vackra och de djärva

[376441]

17.25 Vad ska vi äta idag? [5976422]

17.30-17.55 De vackra och de djärva [366064]

18.00 Emmerdale [383151]

18.30 Emmerdale [391170]

19.00 Sjuns nyheter [838606]

19.20 Dagens väder [605539]

19.30 Dolda liv [292314]

20.00 MTV3 Live: Elämä lapselle [8357098]

21.55 Viking Lotto och Joker [9247847]

22.00 Tians nyheter [226847]

22.15 Dagens väder [5860712]

22.20 Resultatrutan [1811489]

22.30 Lärningen [749793]

23.30 Lärningen [745977] Final, del 2. Donald Trump är åter på jakt efter nya för-mågor.

0.30 Tredje stenen från solen [6939584] Dick vill visa för Don att han kan förvandla en fångelsekund till en modell-medborgare.

1.00 Eurojakten [8319768]

2.00-5.30 MTV3 Chat [84958213]

”Mest förvånad är jag att den mest uppenbara inbesparingen inte finns omnämnd.
MOGENS LINDÉN

debatt

Lägg inte ner Godby Hälsocentral!

■ **Undertecknad** är för närvarande tjänstledig från ÅHS under ett år. Jag tar del av besparingsförslagen som framlagts i media. Många och mycket drastiska inbesparingar föreslås varav en nedläggning av Godby Hälsocentral framstår som den största försämringen för patienternas vidkommande. En måttlig inbesparing på 136.000 euro anges.

Andra förslag – hänvisa infertilitetsbehandling till privatsektorn – väcker också förvånning. 25 patienter drabbas. Besparing 60.000 euro.

■ **Jag har verkat** inom ÅHS primärvård i 15 år, under en period som läkare i Godby under en annan period ansvarig för Godby hälsocentral som primärvårdchef. Jag tror att denna nedläggning är missriktad.

När Godby har full läkarbemanning vågar jag påstå att verksamheten är en av de mest välfungerande och effektiva inom ÅHS. Godbys problem kan kort och gott sammanfattas i läkarbrist. (Andra sammanslagningar kan däremot vara rationella – Lemland/Lumparland sammanslogs till en rådgivning för ett antal år sedan och om jag uppfattat rätt fungerat mycket väl – kanske Hammarland/Eckerö kunde samordnas? Kanske mödra- och barnrådgivning kunde koncentreras på fasta Åland?).

För personalens vidkommande hotar sju dagar permittering – inget bra argument när man vill rekrytera nya läkare eller annan personal.

■ **Mest förvånad** är jag att den mest uppenbara inbesparingen inte finns omnämnd. I verksamhetsberättelsen för 2008 framgår att kostnad per vård dag är 806 euro i Finland 1.603 euro i Sverige. Kostnad per vårdtillfälle 4.372 euro i Fin-

land och 8.190 euro i Sverige.

Prislappen från Sverige är omkring det dubbla även om patientkategorierna skiljer sig något i jämförbarhet. Det är väl känt sedan länge att här kunde göras en kraftig inbesparing. Beaktande att vi upphandlar vård utom Åland för 7.678.170 euro år 2008 där mycket mer än hälften köpts från Sverige så torde här kunna sparas avsevärda belopp, möjligen uppemot en miljon euro.

■ **Det kommer alltid** att finnas enskilda patienter med sjukdomar av sådan natur att språket och språkmiljön är helt avgörande. Här avser jag svåra kroniska sjukdomar av ibland psykiatrisk natur. Likafullt finns det ett stort antal patienter där vi köper i första hand operativa tjänster som ryggkirurgi, onkologisk kirurgi, ballongsprängningar av förträngda kranskärl, hjärtkirurgi etc.

Enligt mitt förmenande bör denna typ av köpta tjänster upphandlas på normalt sätt där självfallet den medicinska kvaliteten måste vara likvärdig och där krav på adekvat språklig service ingår i upphandlingsförfrågan.

■ **Egentligen** är detta inte en politisk fråga (vilket ibland hävdats). Våra politiker bör ange att den medicinska kvaliteten måste vara likvärdig och att språkkraven måste tillgodoses därefter har ÅHS tjänstemän i uppdrag att förverkliga detta på bästa möjliga sätt (Detta tog ÅHS styrelsen beslut om för många år sedan – i praktiken har detta nog inte förverkligats fullt ut).

Upphandla nödvändiga tjänster i Sverige och Finland, privat och offentligt. Där kraven infrias och prislappen är lägst så köper ÅHS sina tjänster.

Mogens Lindén
Tjänstledig ÅHS läkare

Varför, Kantarellen?

■ **Jag kom** att titta på några kvitton som låg kvar i kassen. Jämförde på skoj priser. Till exempel en liter Valio A-filmjolk: På Kantarellen, 1.58. I lilla affären på landet 1.45. På Sparhallen 1.30. Samma vara, samma vecka. Liknande differens fanns mellan andra varor. Buu på sej, Kantarellen!

Vadan denna girighet? Och ett plus till den lilla landsbutiken som inte klår trots längsta transport och minsta omsättning.

Marianne Zimmer

Kantarellen har getts möjlighet att kommentera insändaren, men valt att avstå. **Red.**

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ **Problemet med rättor** på Lilla Holmen löses enklast och snabbast genom att ta med ett par tamkattor dit, suveräna rättångare. De är mer intresserade av rättorna än av hönsen, vanligt sunt bondförfu. Det är dags att återupprätta kattens anseende, hur mycket rättor skulle vi ha utan dem. Efter att rättorna tagits av daga, tag kattorna med hem igen. Giffritt och miljövänligt och var och en gör det som man är bäst på. **Kattägare utan problem med rättor.**

■ **Toppensnabb service** på Sedins TV. Tack. **0400.**

■ **Du Dogge, hästägare/ryttare** har lika stor rätt som jordbrukarna att lämna dynga efter sig på vägarna så även hundägare/förarna. **0457.**

■ **Jag håller helt med om 040** att man ser polisen för lite på stan och aldrig kontroller nu för tiden. Se så här, vi på Åland är polistätaste orten i hela världen och dom påstår att dom har mycket att göra? Dom dricker och äter röcka-korv, varför ska vi betala deras löner när dom inte gör skäl för den. Ut och ha kontroller för fotgängare också, för alla har lika rättigheter och skyldigheter. Skärp er och gör ert jobb. **En som ledsnat.**

■ **Kanske polisen skulle kolla** upp den blåa bilen med 2-liters motor och 242 hk, när besiktningen inte ser att det inte är originalmotor i bilen. Den bilen är inte godkänd (laglig) med den motorn. **040.**

■ **Till dig som ej kan läsa mess** ang. om Gullåsen där du hamnar inom en snar framtid. Vem ska hjälpa dig då, din mamma, nå tror ej utan dessa barn som växer nu är vår framtid. Utan barn slutar vår värld. Heja barnfamiljerna. **Mia.**

■ **Vilken klubb menar du Karin?** 10.000 m:s-klubben, frukostklubben eller... (där tog fantasin slut :) **0457.**

■ **Om det skall sparas så kunde** Töftöfjärjan gå på turlista på näterna, tycker jag. **En pendlare.**

■ **Vi hundägare tycker** att ni som har problem m hundskit i Lumparland kan fixa fram ett femtiotal hundlatriner i kommunen. **0457.**

■ **Tips på billigt handla.** Citygross har 10 kg hink tvättmedel för 89 kr och 5 liters dunk Comfort sköljmedel för 54 kr. Willys har 2 kg fryst kycklingfilé för 99 kr. **0457.**

■ **Vad skönt när det som känns** rätt också är det. **0457.**

■ **Är det okej att äta vardagsost** på söndagar? **050.**

■ **Vi vill tacka IFK:s F-02/03** för en riktig kämparinsats i deras Poolspelsmatch mot IFFK i måndags. Fast ni var så få kämpade ni med alla krafter ni hade och vann :) Tack också till Jonna som vi fick låna i mål :) Vi är så stolta över er tjejer! **H/ tränarna Jessica & Julia.**

■ **Till "föräldrar med 2 barn".** Vi 3 syskon fostrades att sköta oss på ställen där det vistas folk. Fick lära oss visa hänsyn. Om någon av oss trilskades och förde oljud fick vi alla gå därifrån. Var vi på färja köpte morsan en hytt, där fick vi sitta tills vi var lugna. Mamma var inte rik, men hytt skulle det vara. Nu har jag själv barn, skulle aldrig falla mej in att ta barn med mej in på restaurang om dom stör omgivningen. Det kallas för att visa hänsyn, att gästerna får matro. Annat är det på McDonalds. När du blir förälder väljer du en annan livsstil. Visst kan familjen äta på restaurang, men lär barnen visa hänsyn, eller gå när ni är barnlediga. Det värsta när man går på restaurang och vill slappna av är en skrikande unge med curlingföräldrar eller ett besvärligt fyllo. Och attityden med att "ordnar du gratis barnvakt så går vi gärna ut..." Man skaffar inte barn för att andra ska ta hand om dom. **Icke curling.**

■ **Hej krympjärna ang. privata** vägar. Finns ju någon som har betalat dom. Förresten tänkte ha lite fest på lördag tänkte komma till dig och kalasa lite. Slå sönder fönster, dra ner tapeter osv. Betala? Vem? Nå, tänk lite nu. Inte så roligt när man har gjort en massa arbete, hyrt in grävmaskin m.m. Och så kommer någon och slirar sönder vägen. **0457.**

■ **Om det finns någon typ som** låter som Bon Scott/Phil Lewis/Blackie Lawless/Tom Kiefer eller helt enkelt sjunger förbannat bra och känner för att lira rock'n roll. Hör av dig. Bandet är klart i övrigt. Fattas bara sångare. Kille eller tjej spelar ingen roll. **0457 342 5611.**

■ **Sjögren, du vet väl att det** finns en diger bunta papper om miljövisioner här på Åland med nästan samma innehåll som de visioner några sagt åt dig att sätta in i tidningarna, flera texter är riktigt gamla nu. Vem har påstått att nästa högonjunktur är grön? Den åländska sjöfarten kommer att bli lika grön eller brun som omgiv-

ningens, vilken konkurrensfördel får man med det? Kommer inte att köras något special-grönt bränsle i åländska båtar som vissa svamlar om. Det gröna fartygsbränslet man talar om inom shipping idag heter fossil naturgas. **040.**

■ **Hur vet man att en hare kan** flyga? Vet inte. Jo, haren har en örn på ryggen! **Britt-Marie.**

■ **Trots SportÅland är Nyans** rapporter från fotbollsmatcher mycket bättre. **0457.**

■ **Höj värmen i KHS! Och** stäng fönstren! Man går ju runt och fryser hela dagarna! **040.**

■ **Du som missade körkortet** pga synfel jag var i samma situation, men efter två operationer och många laserbehandlingar, så ser jag utan glasögon utan problem näst sista raden på tavlan och synfältsprövet var bra. **KE HUD FLE.**

■ **Man kan ju bli tagen på** sängen ibland! Varför inte soffan? **050.**

■ **Tone Nordling! Mycket bra** skrivet 8/9 i tidningen Åland. Det du skriver är något vi alla tänkt och pratat om inom psykiatrin ett bra tag nu. Nu fick alla läsa det, bra! **Marc S.**

■ **Idag blir det blängsylda och** surmjölk till middag! **040.**

■ **Till 0457 som klagar** på bredbandspriserna. Du jämför självfallet med Sverige men om du jämför med Finland är det inte speciellt dyrt här, för att inte tala om digital-tv vilket är en dröm här jämfört med tex Vasa var jag bor. Gå in på Vlt.fi och se deras priser. En av anledningarna till de låga bredbandspriserna i Sverige är att utbyggnaden av fibernätet varit kraftigt subventionerad av staten medan det i Finland är utbyggt privat, så även på Åland. **Pico.**

■ **Långsam på vägen, långsam** i sängen. **040.**

■ **En Helkama aintotsvarv** damcykel med cykelkorg står vid korsningen av Skravv och Roskarlsvägen. **0457.**

■ **KHS 9:or -89!** Vi har 20-års träff med middag lördag 3.10 kl 18.30 på Ulfsby Gärd. Anmälningar senast tisdag 22.9 till **Nora tel 0400 642 784 eller lottis. wallen@hotmail.com** Meddela ev specialdieter.

■ **Bönderna har lika stor rätt** att köra på Godbyvägen som alla andra hälsar **Bondens mamma.**

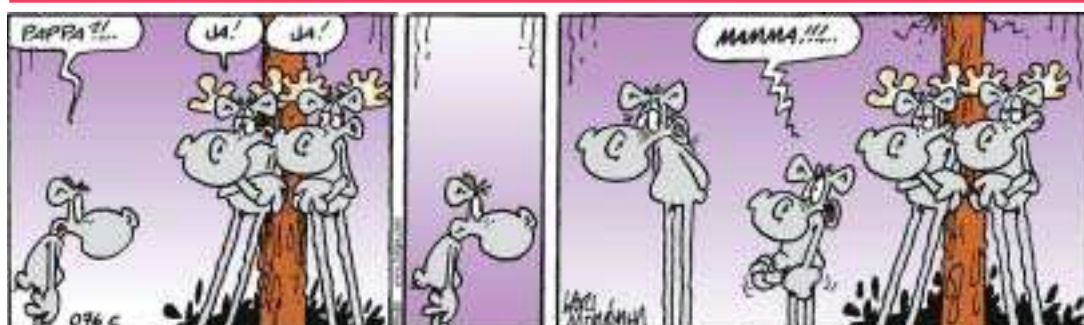
■ **Till 0457. Köper varken öl,** sprit eller tobak på Sverigeresorna. Dock choklad...men den räknar jag nog in i "vinsten";) **Husmor.**

NYANS ROS

...vill vi ge till **ÅMK kartingkillarna** samt **Danne Sundman** för en buskul måndagskväll. Tack för en av de roligaste upplevelsen i år som vi haft. Gokartkörningen gav oss sådan kick så detta ska vi definitivt göra om. Stort tack från **Petrolina, Club of Åland.**

...till **er alla** som uppvaktade mej på min 80-årsdag. Tack till kökspersonalen för den goda maten. **Linnéa Rautelius.**

HÄLGE

ZITS

”Alla de politiska partierna är eniga om att skattehöjningar behövs.”
STIG NYGÅRD I VASABLADET

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

Försmedligt

Nina Smeds

...och så var det gäddan också

Vi är ett perfekt team, jag och mina fiskarkompisar. Vi har samma barnsliga humor som leder till roligheter som landet "Asbästistan". Vi har skapat ett kast som heter Uzbekistan-kastet, där draget flyger högt och landar nära båten.

Vi vet vad tummens längd symboliserar och skrattar hysteriskt åt alla storfiskare som visar oss en uppmuntrande tumme upp.

Vi har gäddhund, grundhund och håvmästare, alla personifierade i Inkku, fiskeexperter i teamet.

Vi kelar med våra drag och berömmar dem för allt sjögräs de drar in till båten. Vi ler falskt mot alla konkurrenter och önskar dem (inte) god fiskelycka.

Vi har slakten bakom två tredjedelar av teamet som ger oss goda råd och uppmuntran. Vi har alla varsin draglåda full med färggranna jerkar och skeddrag och tafsar och extra krok. I år hade vi FEM kastspön, varav två var utlånade av våra sponsorer på Enklinge och ett vintage-spö från min fars samlingar.

Vi packar våra väskor fulla med nödvändig vätska och godispåsar. Vi kan hålla oss utan att kissa en hel dag på sjön, fast vi har ändå sett ut en gryna som skulle fungera bra som dass.

Kort sagt: vi är en framgångssaga inom tävlingsfiske. Om det inte vore för att gäddorna lyser med sin frånvaro.

Det blir så tydligt när våra minnen från fisketävlingen är: "Det var vid den här vassruggen som du fick en älgfluga på dig i fjol" eller "Det var här som du kastade draget upp på land för tre år sedan" eller "Det var här som du fick upp den där för korta abborren för fyra år sedan".

Sällan: "Det var här som du drog upp den där 12-kilos gäddan".

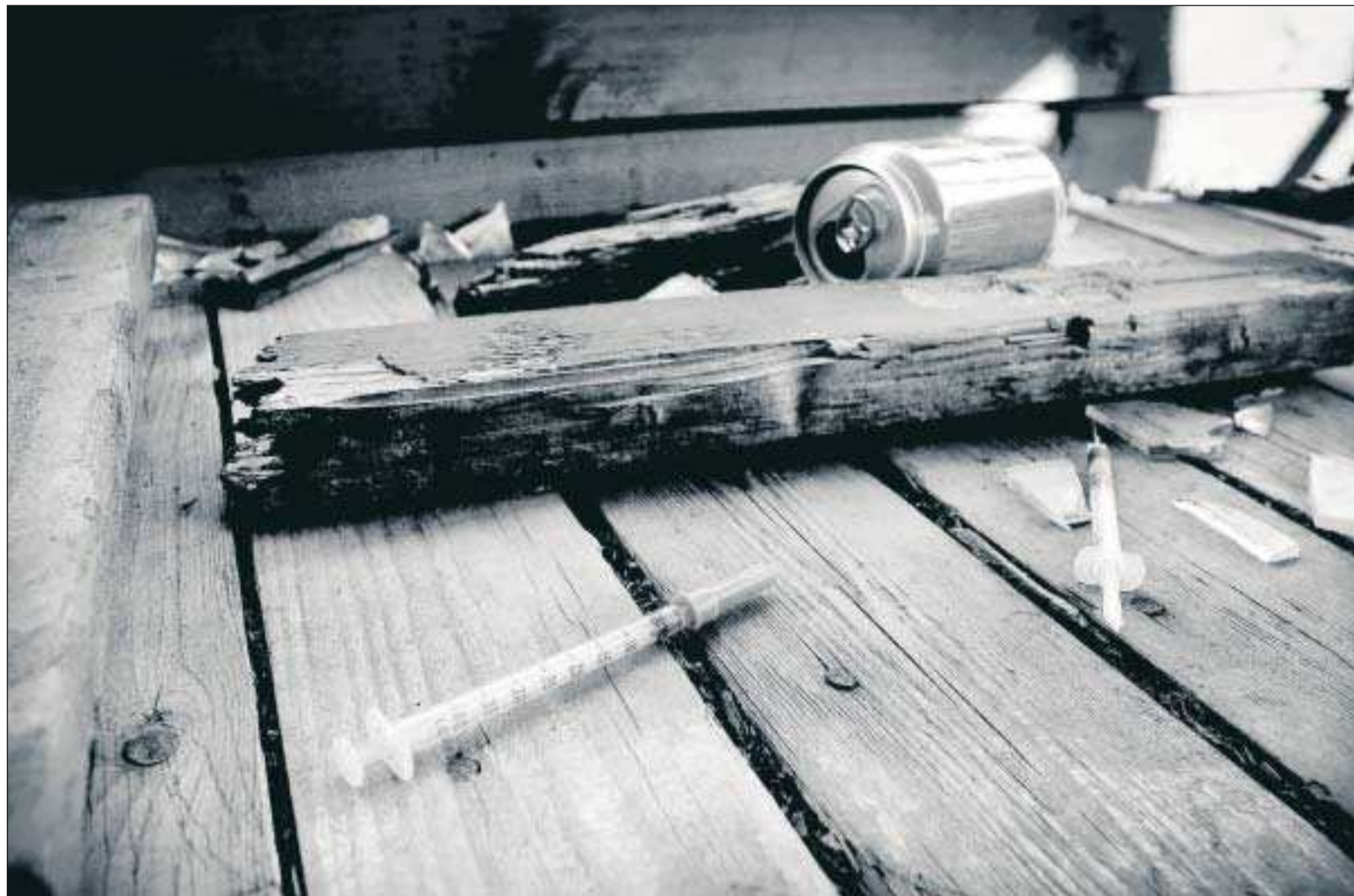
Nu har flera medtävlare och åskådare börjat ifrågasätta vårt tålmod. "Man ska veva in draget långsamt", säger de. "Man ska ha tålmod och fortsätta kasta", säger de.

"Suck", säger vi (på svenska alltså).

Nu är det så här att vi inte är ett team som trugar. Om gäddorna ska nappa så får de passa på när vi kastar ut. Nappar de inte så finns det alltid en annan vik att kasta i. "There's always more fish in the sea", eller hur man nu säger det.

Visst fick vi en gädda i år, men den var några centimeter för kort för att räknas. Det visar bara att de där gammalgäddorna är för tröga för att hänga med i vår takt, det är de unga alerta gäddorna som nappar på våra drag. Tyvärr är de då för korta.

Nu har vi börjat fundera om vi ska lägga vår framtid på en annan bransch. Kanske vi blir initiativtagare till Brändö kottsmålar-tävling? Den yngsta i teamet vet många bra ställen där det finns ett överflöd av kottar. Och vi två äldre har kvar kottar från vår barndom då de enda leksakerna var just kottar. Så håll i er! Vi ska vinna! Någoting!

Inte testa. Slumpmässiga drogtestar i skolorna är inte rätt väg att gå för att stoppa knarket på Åland.

Foto: ISTOCKPHOTO

Dålig idé att drogtesta i åländska skolor

Vill du att ditt barn drogtestas i skolan?
Vill ditt barn drogtestas i skolan?

Vad blir konsekvenserna av att skapa ett system där misstron mot ungdomar är så kompakt att man inför slumpmässiga tester för att hitta dem som brukar eller missbrukar droger? Alla ungdomar, också den majoritet som aldrig ens provat på nånting.

Motsvarar nyttan av drogtesterna besväret och skadan av dem i form av förlorat förtroende och regelmässiga kränkningar av unga människors integritet?

Låt mig säga det direkt. Oanmälda, slumpmässiga drogtestar är en dum idé. Den avskräckande effekt som en parlamentarisk grupp under ledning av liberalen Åke Mattsson tänker sig ska uppstå, är marginell. Ungdomar som knarkar slutar inte med det för att det finns en liten risk att de åker fast i ett test.

Den frekvens och urvalsprincip man kunde tänkas använda gör testerna oanvändbara som grundmaterial för statistik om droganvändning.

Däremot finns det en hel rad svårigheter med både själva testningen, hanteringen av resultaten och ansvaret för dem. Bara för att rada upp några:

Vem ska utföra testen?

Vem ska välja ut vem som ska testas?

Vem ska ha tillgång till resultaten?

Ska föräldrar informeras om positiva resultat?

Vilka andra ska informeras? Polis? Sociala myndigheter? Lärare? Andra elever?

Hur upprätthålls sekretessen?

Vad händer med elever som säger nej till att testas?

Vad gör man med den information man får? Säg att en elev visar sig ha rökt hasch.

Vad ska skolan göra med den informationen? Utdela varning?

Risken med förment aggressiv drogbekämpning som denna är att den förefaller väldigt resolut men i praktiken åstadkommer mycket små resultat.

Den tar resurser från det som verkligen är viktigt, det vill säga det högst odramatiska förebyggande arbete som är vanlig vardag, vanliga fritidssysselsättningar, tillräckliga resurser i skolan, tillräckliga resurser för polis, tull och sjukvård.

Det finns nu en gång för alla inga mirakel-lösningar mot ungdomars drogmissbruk. Tillgång, drokkultur, grad av desperation, brist på alternativ, nyfikenhet är faktorer som påverkar i mycket högre grad än den eventuella rädslan att åka fast.

Vore det inte så skulle väl inte så överväldigande många åländska ungdomar suppa sig fulla på stan, där risken för upptäckt ändå är relativt hög.

I en kommentar till artikeln om drogtestar på Nyans hemsida skriver signaturen "Inte-

gritör" att man först bör införa slumpmässiga alkohol- och drogtestar i lagtinget innan man gör det i skolorna.

Ja, varför inte. Om lagtingets ledamöter tycker att det är rimligt att varje barn i våra skolor kan drogtestas, så varför inte också ha koll på lagstiftarna. Statistiskt sett borde det ju finnas åtminstone någon som dricker för mycket bland de 30, och om inte annat kan testerna tjäna ett avskräckande syfte. Eller?

Drogbekämpning i all ära, men detta är att gå för långt. Kasta förslaget där det hör hemma, i papperskorgen. Och koncentrera drogbekämpningen på det långsamma, det långsiktiga och det alldeles sakligt odramatiska.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.

Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.

Medlem av Tidningarnas förbund.

Kontrollerad upplaga 2008: 7.349 ex.

FÖRLÄGGARE

Nya Ålands Tidningsaktiebolag

ADRESS

Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15

KONTAKTER

Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)

Nyhetstips: Ring, skicka

SMS eller MMS 0457 323 4444

e-post: redaktion@nyan.ax

Nya Ålands hemsida

www.nyan.ax

Annonsavdelning och

administration: fax (018) 23 450

Redaktion: fax (018) 23 449

DISTRIBUTION

Vid utebliven tidning ring Posten

tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga

tider telefonsvarare.

Nya Åland: tfn 23 444 vard kl

8.30-16.15.

REDAKTIONEN

Chefredaktör & ansvarig

utgivare: Nina Fellman

fn (018) 528 441

nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:

Anna Björkroos/Malin Tillström

tfn (018) 528 442

redaktion@nyan.ax

Politisk redaktör: Annika Kullman

tfn (018) 528 455

annika.kullman@nyan.ax

Familjeredaktör:

Patrik Dahlblom/Nina Smeds

tfn (018) 528 451

Kulturredaktör: Jan Kronholm

tfn (018) 528 466

kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson

tfn (018) 528 462

sport@nyan.ax

ANNONSAVDELNINGEN

Delice Lindegren

tfn (018) 528 457

annons@nyan.ax

ADMINISTRATION

VD: Stefan Norrgrann

tfn (018) 528 447

stefan.norrgrann@nyan.ax

Ekonomichef:

Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:

Margareta Sävstrand

tfn (018) 528 443

prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,

Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER

1.2.2009

Fortlöpande helår..... 189 €

halvår..... 97 €

kvartal ..... 49 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER

Publiceringsdag

Etter text & mindre annonser

Annoser större än 600 mm

Färg annonser

Månd fre kl 12 tor kl 14 tor kl 14

Tisd mån kl 12 fre kl 14 fre kl 14

Onsd tis kl 12 må kl 14 må kl 14

Torsd ons kl 12 tis kl 14 tis kl 14

Fred tor kl 12 ons kl 14 ons kl 14

Lörd tor kl 14 tor kl 12 tor kl 12

Target: onsdagar kl 12.00.

Tel. 0600-9-1219. 5,05 € +Isa

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmaterverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 02.55 L 13.45	ÅBO → 07.00/08.15 → 19.15/20.15	M:HAMN 13.35 → 04.40 L	M:HAMN 04.25 13.45 00.45 L	STOCKHOLM → 09.30/17.00 → 18.15/19.30 → 06.10/07.10	M:HAMN 23.45 02.50 L 13.35
M:HAMN 23.55	H:FORS → 09.55/17.00	M:HAMN 04.15			

Passagerare utan fordon/passagerare med fordon skall vara incheckad senast 30 min. före avgång
Transport till från Mariehamn-Långnäs reserveras med båtansan

L = Långnäs

BILJETTBYRÅN ändrad öppettid: 09.30-17.00

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552 mån-fre 8-21, lör-sön 10-18
(1,72€/besvarat samtal+alltid Ins/msa)
www.tallinksilja.fi

Sthlm - Mariehamn - Tallinn

17.45 - 00.50 → 01.00 - 10.00
10.00 - 05.00 → 04.50 - 18.00

Check-in senast 30 min. före avgång
Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552
(1,72€/besvarat samtal+alltid Ins/msa)
www.tallinksilja.fi

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009

ROSELLA

måndag-torsdag fredag-lördag söndag

M:hamn Kapellskär M:hamn Kapellskär M:hamn Kapellskär

08.00 → 09.15 07.30 → 08.30 12.00 → 13.15

16.00 → 17.30 12.45 → 14.00 18.30 → 19.30

15.30 → 12.00 18.30 → 19.30 17.30 → 14.00

22.00 → 19.00 12.00 → 09.00 23.00 → 20.00

18.00 → 15.00 23.00 → 20.00

Buss Sto-Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Aven buss Kap-Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen Åland-Finland dagligen

ÅLAND STOCKHOLM ÅLAND ABO/H:FORS

01.10 L → 06.30 03.30 L → 07.35 Åbo

04.35 M → 09.40 14.25 M → 19.50 Åbo

09.55 M → 15.30 23.45¹⁾ M → 10.00 Hel

14.25 M → 18.55 14.10 M → 08.45 Åbo

14.10 M → 07.45 01.00 L → 21.00 Åbo

23.35 M → 16.45 04.25 M → 17.30¹⁾ Hel

07.45 M → 18.00 M= Mariehamn L = Långnäs

03.20 L → 20.10

1) Mariella ur trafik 6.9 kl. 09.55. Åter i trafik 18.9 kl. 17.30. Gabriella trafikerar ruten varannan dag.

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ordinarie avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köras ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE Storgatan 2, tel 260 11, bokn 262 11 www.vikingline.ax

Turlista 31/8 2009-10/1 2010 (lokala tider)

Från Eckerö	Alla dagar	13.30	18.30
	Fredag-måndag	8.30	13.30
Från Grisslehamn	Alla dagar	10.00	15.00
	Torsdag-söndag	10.00	15.00

Nytt biljettsystem!
Förhandsboka bilplats för snabb incheckning.

Buss: Till Stockholm Cityterminalen vid alla båtankomster. Från Stockholm Cityterminalen 2 timmar och 15 minuter före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 timme före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning: tel. 28.300, växel 28.000
Grisslehamn tel. 0175-258 00
Bokning även på www.eckerolinjen.ax

ECKERÖ LINJEN
Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

M:hamn Sthlm
Alla dagar 10:00 → 15:45

Sthlm M:hamn
Sönd-Onsd 18:00 → 02:00
Torsd-Lörd 18:00 → 03:30

BIRKA PARADISE

Kontakta Ålandsresor tel 28 040
www.birka.se

nyan.ax
enligt tidningarnas förbund

VIKING LINE BILJETT
No.1
2008

ONSDAG 9 SEPTEMBER 2009

dagens ålänning
"Vi har mycket på gång"

Signe Järvenpää från Mariehamn är kultursekreterare i Jomala. Nyan träffar henne på Jomala bibliotek där hon har sitt arbetsrum.

Vad går ditt arbete ut på?
-Jag ordnar kulturevenemang och pysselkvällar. I somras hade jag hand om bondbröllopet, det var en stor pysselkväll om man säger så! Vi har också en bibbklubb för treor och fyror där de får göra roliga saker som att spela spel. Inte alla har någon att spela med hemma. Sedan är jag också sekreterare i kultur- och biblioteks nämnden.

-Vi har mycket på gång hela tiden-på en pytteliten budget.

Hur är det att ha sitt arbetsrum i biblioteket?

-Alldeles underbart! Det är trevliga människor som kommer hit och lånar. Vi har en vacker miljö och jag älskar böcker.

Vad läser du helst?

-I ungdomen var det mycket skönlitteratur och deckare passar när man är trött. Faktaböcker är intressanta.

Faktaböcker om vad?

-Varierande ämnen: sömn, hälsa,

Trivs på jobbet. Signe Järvenpää jobbar som kultursekreterare i Jomala sedan våren 2008. Hennes arbetsrum finns i Jomala bibliotek och Signe stortrivs med både lokal, kollegor och låntagare.
Foto: ANNIKA KULLMAN

sa, stress, korgflätning...

Jomala bibliotek har fin utlåningsstatistik. Vad tror du det beror på?

-Det finns säkert flera förklaringar. Men vi har en engagerad chef och positiv och kunnig personal.

Är det några nyheter på gång i Jomalas kulturliv?

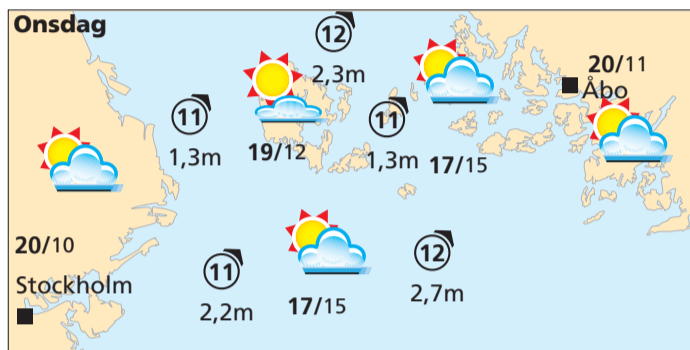
-Inte just nu. Vi har en nackdel då vi ligger så nära stan. Jomalaborna använder sig av stans kulturutbud och vi är ganska fokuserade på skola här.

Vem vill du hälsa till?

-Till Janne, Albert och Soli.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

vädret

I går kl 15

Jomala	17	moln.
Åbo	17	moln.
Helsingfors	16	moln.
Stockholm	20	moln.

Max/min temp. 1.9 - 8.9. klo 9

Jomala	+19,4	3.9.	+9,6	7.9.
Åbo	+19,8	3.9.	+9,8	6.9.
H:fors	+21,0	2.9.	+12,5	7.9.

*=Dagar saknas temp. moln.

För ett år sedan

Jomala	12
Åbo	10
Helsingfors	12

Utomlands i går

Köpenhamn	20	Madrid	30
Oslo	17	Rom	28
Bryssel	27	Aten	23
Moskva	18	Las Palmas	26
London	25	Phuket	32
Paris	27	Peking	22

Vattenståndet i går kl 15

Föglö	- cm	Åbo	- cm
-------	------	-----	------

Solen i dag

Mariehamn	6:55	20:18
Helsingfors	6:35	19:58
Stockholm	6:04	19:25

METEOROLOGISKA INSTITUTET
Värdertjänsten Tel.060010600 3,95 /min +Isa

dagens rätt

- Höstgryta**
- 8-10 potatisar, ca 800 g
  - 4 morötter, ca 400 g
  - 3 dl vatten
  - 1 tsk salt
  - 1 krm peppar
  - 300 g vitkål
  - 500 g färsk skinka
  - 1 msk olja
  - 1 tsk salt
  - 1 krm peppar
  - 1 knippa persilja

Skala och skär potatis och morötter i tärningar. Koka tärningarna i vatten med salt och peppar under lock ca 10 minuter. Skölj och skär kålen i strimlor. Lägg kålen i grytan och låt koka ytterligare ca 5 minuter. Skär köttet i tunna strimlor. Bryn köttet i olja tills det fått fin färg. Krydda med salt och peppar. Blanda köttet i grytan och strö över rikligt med hackad persilja. Servera grytan, gärna med en klick matyoghurt smaksatt med fransk senap, bröd och ost.

TIPSA 0457 313 4444 MESSA 0457 323 4444 RING 018 23444

Flytvästar Helly Hansen
Sportmodell
Höstpris: **25€**
KEA.fi
Varvsvägen 2, 22100 Mariehamn, tel. 22 424
Öppet: vardagar 9-17, lördagar 10-13

Indiansommar på gång...
FYNDA
Lagom tjocka DAMJACKOR
-40%

Familia FÖRNYAD Familia öppnar idag!
Sittkoff • Tel. 12 266
www.aland.com/familia
• Öppet: Må-fre 10-17, Lör 10-14
Välkomna!
Nu har vi Barnskor upp till stl 39
Klädnyheter upp till stl 170

Fönster och dörrar
MONTERADE
I stil med ditt hus.
Ring och beställ gratis förevisning:
Tiivituote Oy Stefan Toivola 020 7690 323
tiivi
www.tiivi.fi

ETT SYNLIGT HUSNUMMER
hjälper oss att hitta rätt.
Räddningsverket tel 531 491
www.mariehamn.ax/rv

PS! Höstens nyheter både för damer och herrar har börjat anlända
Hillings
TORGGATAN 15, TEL. 19 160
Vard. 9.30-17.30, lörd. 10-14

PETZL Pannlampa Tikka Plus
• Ljuskälla: 4 LED
• Batterier: 3st AAA/LR03 ingår
• Vattentålig (Obs! Tål ej att sänkas i vatten)
• Garanti: 3 år
36,90
HOLMBERGS
TEKNIK • KVALITET
Godbyvägen tel. 23 555 www.holmbergs.ax
Mån-fre 7.30-17.00 Lör 9-14

Höstens vackra smycken
SNÖBLOMMA
Brosch 97€
Halsmycke 146€
Wickström
UR OCH GULD Tel. 19 833
www.wickstrom.ax

TILLFÄLLET
- ett företag i Nordiska Tjänster AB
VI HAR ÖPPET-NÄR DU ÄR LEDIG!
Vardagar 10-19. **Lördag Söndag 11-16**
tel. 17 570 fax 17 581 Lövuuddsvägen, Möckelö (vid flygfältsrondellen)